kılavuzumuz bilimsel sosyalizm, silahımız partimizdir

çark başak

türkiye işçi partisi merkez yayın organı

Yıl: 4 Sayı: 17 (73) 1 Mart 1980 250 krş.

DEVRİM VE CEPHE SORUNU ÜZERİNE

29 Ekim 1979 tarihli sayımızda yayınlanan 14 numaralı genelge ile Parti örgütünde başlatılan tartışma, genelge uyarınca son olarak 12-13 Ocak tarihlerinde gerçekleştirilen 10. İl Temsilcileri Toplantısı'nda yapılan tartışma ile noktalanmış bulunuyordu. Tartışma sonrası hazırlanan Sonuç Belgesi 9 Şubat 1980'de yapılan Olağanüstü İl Temsilcileri Toplantısı'nda temsilcilere açıklandı ve aynı gün «Tek Parti, Tek Cephe» adıyla yayınlandı.

Olağanüstü İl Temsilcileri Toplantısı'nda «açılış»tan sonra Genel Başkan Behice Boran konuştu.

Yoğun alkışlar ve «Faşizmi Ezeceğiz» sesleri arasında konuşmasına başlayan Genel Başkanımızın konuşmasının geniş bir özeti aşağıdadır:

Yoldaşlarım; birkaç ay önce açtığımız genel tartışmayı bu toplantıyla kesin olarak noktalamış bulunuyoruz. Bundan önceki İl Temsilcileri Toplantısı'yla tartışmanın Örgüt tarafından, üyeler tarafından sürdürülmesini noktalamış oluyorduk; şimdi size sunulmuş olan raporun son biçimiyle tartışmayı kesin sonuca getirmiş, orada bağlamış ve bu anlamda genel tartışma dönemini sona erdirmiş bulunmaktayız.

Rapor, girişte de belirtildiği üzere, esas itibariyle daha önce size sunulmuş olan Merkez Yönetim Kurulu raporuna dayanmaktadır. Yani ayrıca ele alınmış, yeni baştan ele alınmış, yeni bir rapor değildir. Eleştiriler ışığında, Merkez Yönetim Kurulu'nun kendisinin de katıldığı eleştiriler ışığında değişmeler yapılmıştır, eklentiler yapılmıştır; ama rapor, önemli bölümlerinde daha önce sunmuş olduğumuz raporla aynıdır. Ben bu konuşmamda, raporda üzerinde pek durulmamış, ama zihinlerde bir soru yaratabilecek olan konular üzerinde duracağım.

Raporun başında Türkiye'nin siyasal durumu üzerinde duruluyor. Bu durumun analizini burada yapacak değilim, rapora bırakıyorum. Yalnız Türkiye'nin içinde bulunduğu, en geniş anlamda siyasal, —ekonomik dahil— durum söz konusu edildiğinde, bu durumun bizim bu tartışmada en çok üzerinde durulan konulara ilişkin tarafları var. Bu tartışmada birçok sorunlar üzerinde durulmakla beraber, hepiniz de herhalde farkındasınızdır, en çok, önemle vurgulanarak üzerinde durulan konular, cephe sorunu, yani güç ve eylem birliği ve işçi sınıfının politik örgütünün tekleşmesi sorunudur. Bunlara ilişkin olarak da sosyalist devrim sorunudur. Bu konular, içine girdiğimiz siyasal durumla yakından ilişkilidir.

Ötedenberi vurguladık, Türkiye'nin derin bir bunalım yaşadığı günümüzde faşizme karşı mücadele ivedilik ve öncelik kazanmıştır diye, ama 1 Ocak muhtırası ve Demirel hükümetinin kurulmasıyla bu sınıfsal mücadeleyi yoğunlaştırma zorunluluğu daha da ön plana çıkmıştır. Güç ve eylem birliğini pekiştirmek, giderek cephe kurulmasını, bazı arkadaşların kullandığı deyimle, cephenin örülmesini gerçekleştirmek sorunu daha da güncellik kazanmıştır, daha da ön plana çıkmıştır.

PROGRAM VE SOSYALİST DEVRİM ÜZERİNE; ASLOLANI BAŞA KOYMAK

Programımızdaki sosyalist devrim konusunun iki tür yanlış anlaşılmaya uğradığı görülmektedir: Birisi, Türkiye İşçi Partisi Programı sosyalist devrim diyor, öyleyse Türkiye İşçi Partisi demokratik hedefleri ve görevleri, bunlar uğrunda mücadeleyi dışlıyor görüşü, iddiasıdır. Faşizmin yenilgisini dahi sosyalist devrim gününe, aşamasına erteliyor yakıştırmasıdır. Diğer iddia ise bunun tam tersi; Türkiye İşçi Partisi Demokrasi Bildirgesi, Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez, Plan'ın sunuş yazısı gibi belgeleriyle esas programından ayrılıyor, milli demokratik devrim çizgisine kayıyor, iddiasıdır. Bu her iki iddia da yanlıştır. Türkiye İşçi Partisi gerçekten, programında «devrim gündeme geldiğinde sosyalist devrim olacaktır» diyor. Ama sosyalist devrimi bugünden yarına gerçekleşecek bir olgu olarak ortaya koymuyor. Veya sosyalist devrim olacaktır diyerek demokratik, antiemperyalist hedefleri de içeren en geniş anlamda demokratik mücadeleyi dışlamak şöyle dursun, hiçbir şekilde kısıtlamıyor bile. Programımızda baştan aşağı bu tutumun ifadeleri vardır. Partimiz hem demokratik hedefleri, görev-

leri, hem de bunlar uğrunda birleşik bir mücadele sürdürülmesi gereğini öngörüyor. Programımızın 2. bölümü, «Temel Görevler» bölümü ele alındığında görülüyor ki, dört başlık altında mücadele hedefleri, demokratik hedefler, 33 paragraf içinde toplanmıştır. Ve herbir paragraf ayrı bir demokratik hedefe, ayrı bir demokratik göreve işaret etmektedir. Bu kadar ayrıntılı ve somut olarak demokrasi mücadelesinin hedefleri ve görevleri ele alınmıştır.

Türkiye İşçi Partisi Programı, eylem ve güçbirliği konusunu da gözardı etmiş değildir; cephe sorununu gözardı etmiş değildir. Yakın stratejik hedef olarak, sosyalist devrime kadar olan sürede bir demokratik iktidar olasılığını reddetmiş değildir; reddetmek şöyle dursun, programın yürüttüğü mantığa baştan sona kadar baktığımız zaman bu demokratik görevlerin yerine getirilmesi konusunda bir ortak iktidar ihtimalinin de öngörüldüğü ileri sürülebilir. Programın 2. bölümünde sözünü ettiğim 33 paragraf halinde 33 demokratik mücadele hedefi ve görevi ortaya konduktan sonra o bölüm şu sözlerle sona ermektedir: «Türkiye İşçi Partisi, bu somut hedeflerin gerçekleştirilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi, ülkenin demokratikleşmesi ve emperyalizmin geriletilmesi için tüm demokratik olanakları sonuna kadar kullanarak mücadele eder. Türkiye İşçi Partisi, bu hedefler etrafında bütün antiemperyalist ve demokratik güçlerin dayanışmasını ve eylem birliğini sağlamayı görev bilir.»

Görülüyor ki, daha ilk belgemiz, Demokrasi Bildirgesi, Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez broşürüne, Plan'ın sunuş yazısına dahi gelmeden önce, daha ilk kuruluş anında, Partimiz, programıyla demokratik mücadelenin gereğini, görevlerini, hedeflerini ortaya koymuş ve bütün antiemperyalist, demokratik güçlerin dayanışmasını ve eylem birliğini öngörmüş, bunu sağlamayı görev bilmiştir.

Ayrıca, demokratik görevler Programda ön plana da alınmıştır. Programda özellikle siyasal demokratik görevlerin öncelik kazandığını belirten parçalar vardır. Bilhassa politik demokratik görevler, mücadelemizin güncel, ivedi sorunlarıdır, denilmekte ve hemen arkasında demokratikleşme sürecinin sadece politik demokratikleşmeyi kapsamadığı, toplumun tüm alanlarında demokratikleşme sürecinin geliştirilmesi gereği belirtilmektedir.

Şimdi burada sosyalist devrim ve devrim aşaması konusuna değinelim. Gerçekten Türkiye İşçi Partisi Programı, devrim gündeme geldiğinde bu sosyalist devrim olacaktır, diyor. Ama devrimin bugünden yarına gerçekleşeceğini söylemiyor, «gündeme geldiğinde» diyor. Bu gündeme geliş uzun bir süre alabilir. Bu süre içinde antiemperyalist, antifaşist mücadele yürütülecek, bunların hedeflerine yönelik bir mücadele verilecektir. Yalnız burada önemli bir nokta var: Demokratik ve antiemperyalist mücadelenin önceliği, ivediliği, güncelliği tanınmakla beraber, bu, zaman açısından mutlak bir öncelik ifade etmiyor. Yani önce demokratik ve antiemperyalist hedefler için çalışacağız, onlar gerçekleşecek, ondan sonra sosyalizm için mücadeleye girişeceğiz anlamına gelmiyor. Bu anlama gelmediği daima tekrarladığımız şu slogandan da bellidir: «Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünselliği». Bunlar şüphesiz özdeş mücadele yönleri değil, ama bunlar birbirleriyle sıkı sıkıya bağlı, birbiri içinde geçmiş olan mücadele yönleridir. Demokratik mücadeleyi sosyalizm perspektifinde yapmakla, böyle bir perspektif gözönüne alınmadan yapmak ve yürütmek arasında çok köklü, çok derinden bir fark vardır.

Bütün işçi sınıfı partileri ve bu arada Türkiye İşçi Partisi, işçi ve emekçi kitlelerin güncel sorunlarıyla meşgul olurlar. Kitlelerin güncel sorunlarını çözmek için mücadele verirler, ama hiçbir işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi ve bu arada Türkiye İşçi Partisi, bu mücadele alanında takılıp kalmaz. Ufkunu, mücadele ufkunu demokrasi ve antiemperyalizm çizgisiyle kapatıp sınırlamaz. Demokratik mücadeleyi, antiemperyalist hedefleri de kapsamak üzere demokratik mücadeleyi, daima sosyalist devrimi, sosyalizme erişmeyi öngörerek, onu başa alarak yapar. Kitlelerin güncel ivedi sorunlarıyla meşgul olmayı, bu sorunlara çözüm getirmeyi, o kitlelerle kenetlenebilmek ve o kitleleri elinden tutup daha yüksek bilinç düzeylerine yükseltmek için kullanır. Demokratik ve antiemperyalist mücadelesini yürütürken gerçek, nihai hedefin sosyalizm olduğunu bir an bile gözardı etmez. Böyle bir tutumu vardır demokratik mücadelede. Programımızda denmektedir ki, Türkiye İşçi Partisi'ni diğer sol veya sosyalist platformdaki hareketlerden ayıran nokta budur; bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünselliğinin önemli bir unsuru, budur.

MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM KONUSU ÜÇ AYRI PLANDA ELE ALINABİLİR

Buna ilişkin olarak geçmişte ve bugün, Sosyalist Devrim ve Milli Demokratik Devrim tezleri tartışılmıştır ve tartışılmaktadır. MDD meselesi üç ayrı planda ele alınabilir: Birincisi, MDD deyimi kullanıldığında, kastedilen, özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bağımsızlığını kazanmış ülkelerin durumudur. Bunlar, genelinde henüz kapitalizm öncesi durumda olan, kapitalist gelişmeler başlamış olsa bile, hakim üretim ilişkisinin pre-kapitalist, kapitalizm öncesi olduğu, feodal ilişkilerin ağır bastığı toplumlardır. Demokratik Devrim'in amaçları, hep bilindiği gibi, 1905'lerden itibaren, otokrasinin devrilmesi, 8 saatlik işgününün kabulü, seyahat özgürlüğü gibi demokratik talepler ve görevlerdir. Bugün pre-kapitalist ilişkilerin hakim olduğu ve yeni bağımsızlığına kavuşmuş toplumlar için de bir MDD aşaması öngörülmektedir; ve otokrasinin ortadan kaldırılması, işgününün 8 saate indirilmesi gibi taleplerin yanısıra, genelinde işçi ve emekçi kitlelerin yaşam düzeyini yükseltmek, yoksul köylüler lehine bir tarım ve toprak devrimi yapmak, ekonominin kalkınmasını sağlamak için devlet sektörünü geliştirmek gibi öğeler de eklenmiş bulunuyor. Dediğim gibi bu anlamda MDD, kapitalist gelişmeleri başlamış olsa bile, hakim niteliği itibariyle kapitalizm öncesi durumunda olan feodal ilişkilerin hakim olduğu, özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bağımsızlığını kazanmış olan eski sömürge ülkeleri için söz konusudur. Bu çeşit bir milli demokratik devrimin Türkiye açısından aşıldığı, artık söz konusu olmadığı, programın deyimiyle, «esas itibariyle yapılmış» olduğu bir gerçektir ve şimdi yapılan demokratik devrim ve sosyalist devrim tartışmalarında sorun, benim izleyebildiğim kadarıyla, bu planda ele alınmamaktadır.

Ama şimdi başka bir demokratik devrim olasılığından bahsedilmektedir. Kimi yerlerde bir demokratik devrim aşamasından —ayrı bir devrimden değil— söz edilmekte, kimi yazılarda ise bir devrim söz konusu olmadan, ortak bir demokratik iktidar, bir «ileri demokrasi» kısa vadeli stratejik hedef olarak ileri sürülmektedir. Bu tez, özellikle gelişmiş kapitalist ülkeler için söz konusudur. Gelişmiş kapitalist ülkelerde bilindiği gibi tekelleşme son aşamasına varmıştır denecek kadar ilerlemiştir. Buralarda tekeldışı burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasında derin ayrımlar ve çelişkiler vardır. Tekeller sadece işçi sınıfını sömürmekle kalmayıp, tüm emekçi sınıfları ve tekeldışı burjuvaziyi kendi hegemonyası altına almakta, onları baskı altında tutmakta, onların elinde

toplanan artık-değerin gittikçe büyüyen parçalarını kendisine kanalize etmekte, kendisi bunlara sahip çıkmaktadır. Onun için bu durumda bir demokratik devrim, ya da bir demokratik iktidar söz konusudur, deniliyor.

Gerçekten de gelişmiş kapitalist ülkelerde tekeldışı burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasında bir ayrım, gittikçe büyüyen bir çelişki olduğu görülüyor; bu tesbit doğrudur. Ama tekeldışı burjuvazinin tekellere karşı mücadeleye ne derecede katılabileceği, veya katılmasının sağlanabileceği ayrı bir tartışma konusudur. Tekeller hiç şüphesiz küçük ve orta boydaki sanayileri durmadan öğütmekte, ya iflasa sürüklemekte veya şirketlerin birleşmesi yoluyla özümsemekte, kendisi içinde eritmektedir. Ama görüyoruz ki, en gelişmiş kapitalist ülkelerde dahi orta ve küçük sanayi işletmeleri tümüyle ortadan kalkmış değildir. Tekelci kapitalizm, tekeller, bir yandan küçük ve orta burjuvaziyi durmadan baskısı altına alıp eritmektedirler; diğer taraftan da kendilerine bağımlı yan sanayiler, yan işletmeler halinde bu küçük ve orta sanayi kesimini yeniden üretmektedirler. Ayrıca, Programımızda belirttiğimiz üzere, tekeldışı da olsa, orta ve küçük burjuvazi ile işçi sınıfı arasında emek-sermaye temel çelişkisi vardır. Bundan başka, bu konuyu işleyen bütün literatürde, dikkatinizi çekmiş olması gerek, tekeldışı orta ve küçük burjuvazinin kaypak, bir uçtan öbür uca savrulabilen güvenilmez kesimler olduğu belirtilir. Her an emperyalizmle, büyük tekelci burjuvaziyle uzlaşmak, anlaşmak eğilimindedirler. Bundan ötürü tekeldışı burjuvazi söz konusu olduğunda son derece uyanık, son derece ihtiyatlı olmak durumu vardır.

Orta gelişmişlikteki kapitalist ülkelere gelince, bu ülkelerdeki demokratik devrim veya ortak demokratik iktidar sorunu, kapitalizm öncesi toplumlarda görülen, yeralan devrim sorunundan, veya tam gelişmiş kapitalist ülkelerdeki antitekel, antifaşist mücadele sorunundan, iktidar ve devrim sorunundan farklıdır. Çünkü buralarda iki sorun ayrıca ortaya çıkmaktadır, orta gelişmişlere ilişkin olarak: Birincisi tekelleşme ne derecede ilerlemiştir, hangi düzeydedir? Tekellerle tekeldışı burjuvazi arasındaki çelişki ne derecede yaygın ve derin bir çelişki haline gelmiştir? Bu soruların yanıtını vermek gerekir. İkincisi, tarımdaki durum nasıldır? Tarımda hâlâ feodal üretim ilişkileri, değişikliğe uğramakla beraber, hakim durumda ilişkiler midir? Kapitalistleşme süreci tarım kesiminde ne denli yerleşmiştir, sorularına cevap vermek gerekir.

TÜRKİYE'DEKİ MÜCADELE GENELİNDE VE HAKİM NİTELİĞİYLE ANTİKAPİTALİST BİR MÜCADELEDİR

Güney Amerika ülkeleri söz konusu olduğunda devrim mücadelesi tekellere karşı antitekel ve antifeodal bir mücadele olarak tanımlanabilmektedir. Ama 1960 işçi partileri ve bilimsel sosyalist partiler konferansının belgesine baktığımız zaman, o ülkelerde dahi mücadelenin kapitalizme karşı mücadeleye dönüştüğü haller ve yerler olduğu belirtilmektedir. Türkiye'ye gelince, o da orta gelişmiş bir ülke olarak, aynı soruların cevaplanmasını gerektiren bir durumdadır. Ama az önce işaret ettiğim Latin Amerika ülkelerinden farklı olarak Türkiye'de mücadele antifeodal değildir. Antifeodal kalıntılar vardır, onu inkâr etmiyoruz. Programımızda da belirtildiği üzere bu kalıntılar özellikle Doğu ve Güneydoğu'da kendisini göstermektedir. Ama o bölgelerde bile kapitalistleşme süreci gelişmektedir. Türkiye'nin bütününde ise hakim ilişkiler kapitalist ilişkilerdir. Onun için Türkiye'deki mücadele, genelinde ve hakim niteliğiyle antikapitalist bir mücadeledir. Türkiye'de 1960'danberi özellikle, gelişen sanayileşme sonucu tekelleşme de ilerlemiş, tekelci şirketler ortaya çıkmıştır, ama hiç kuşkusuz, aynı zamanda tekeldışı bir burjuvazinin de bu gelişme ile beraber palazlandığını ve daha müreffeh yaşam seviyelerine ulaştığını görüyoruz. Enflasyon kuşkusuz en çok büyük sermayeye, tekellere yarıyor, ama tekeldışı burjuvazi içinde de enflasyondan yararlanan, durumunu düzelten, palazlanan bir kesim görülüyor. Bu koşullarda tekeldışı burjuvazi ile tekeller arasındaki çelişkiyi ve ayrımı daha titizlikle, dikkatle tesbit etmek gereği ortaya çıkıyor.

Şimdi bu sözlerimden tekeldışı burjuvazi demokratik güçlerin ortak cephesine kazanılamaz veya kazanılmasına çalışmamak gerekir, sonucu çıkmaz. Nitekim partimiz, programımız da öyle demiyor. Programımıza baktığımız zaman tam beş sayfanın egemen sınıflar içindeki ayrışım ve çelişkilere hasredilmiş olduğu görülüyor. Bunlar görebildiğimiz, tesbit edebildiğimiz kadarıyla ayrıntılı bir şekilde o programda belirtiliyor ve programımız burjuvazi arasındaki bu çelişkilerden faydalanılacağı, mücadelenin yürütülmesinde bunların dikkate alınacağı hususunu gayet açık olarak belirtiyor ve bazı örnekler ortaya koyuyor. Ortak Pazarla üyeliğe karşı çıkmak, yabancı sermayenin ülkemize elini kolunu sallayarak serbestçe gelmesine karşı çıkmak, tarımda büyük gelirlerin vergilendirilmesini istemek gibi ve daha başka hallerde, işçi sınıfının politik hareketinin, partisinin, burjuvaziden gelen bu talepleri destekleyeceği açıkça belirtiliyor. Taleplerde uyumluluk ve süreklilik olduğu hallerde, o süre boyunca eylem ve işbirliği öngörülüyor. Bu tür bir gelişme gerçekleştirilebilirse, elbette o zaman demokrasi cephesinin bir unsuru olarak tekeldışı burjuvazi de orada yerini alabilir. Tekellere karşı mücadelede tekeldışı burjuvazinin desteğini almak önemlidir; hatta bazan yaşamsal bir önem gösterebilir; Şili örneğinde görüldüğü gibi. Şili'de başlatılan devrim sürecinin sonuca, başarılı sonuca ermemesinin bir nedeni, kanımızca temel nedeni, Şili işçi sınıfı partisinin gereken güçte olmaması, birleşik kitlesel hareketi kendi hegemonyası altına alıp onu sosyalist devrim doğrultusunda demokratik görevleri yerine getirme mücadelesinde yönlendirememiş olmasıdır. Ama, belirleyici olmamakla birlikte, Şili'deki durumu o günlerde yakından etkileyen bir unsur da, Şili'de orta burjuvazinin ve küçük burjuvazinin bazı bölümlerinin cephe hareketine kazanılamaması olmuştur. Bu kesimlerin cepheye kazanılması önemlidir. Çünkü tekellere karşı olan mücadelede sonuç alınmasını kolaylaştırır. Belirleyici değildir ama, bu aşamada önemli bir etkendir. Yalnız, daha önce belirttiğim gibi, yürütülen mücadelede bu kesime, burjuvazinin bu tekeldışı kesimine karşı çok uyanık ve çok dikkatli olmak zorunluluğu vardır. Kaypaklığı bir an gözden kaçırmamalıdır. Bu anlayışla ancak, tekeldışı burjuvaziyle iş ve güç birliği yapılır ve cepheye kazanılmasına çalışılır.

GELİŞMİŞ VE ORTA GELİŞMİŞ ÜLKELERDE DEVRİM SÜRECİ TEKTİR VE BUNUN SINIFSAL ADI PROLETER DEVRİMDİR

Şimdi bu gelişmiş ve orta gelişmiş ülkelerde devrim konusu ele alındığında şu noktalar ortaya konulmaktadır: Birincisi, birbirinden ayrı, bağımsız iki devrim söz konusu değildir. Devrim süreci tektir. İkinci belirtilen husus, işçi sınıfı öncülüğünde, hegemonyasında yürütülen veya yürütülmesi gereken bir süreçtir. Üçüncüsü, bu devrim sürecinde kapitalizmin egemen sınıflar, egemen sınıfların en egemen kesimleri hedef alınmaktadır. Bu nedenle, devrim sürecinin demokratik devrim aşaması söz konusu ise, demokratik devrim aşamasının sınıfsal hedefleriyle, işçi sınıfının sosya-

list devrim hedefleri üstüste çakışmaktadır. Çünkü tekelci burjuvazi, tekeller, kapitalizmin egemen sınıfların daha da egemen olan kesimleridir. Bir başka deyişle söz konusu halde, devrim sürecinin demokratik aşamasının sınıfsal hedefiyle sosyalist devrimin sınıfsal hedefi üstüste çakışmaktadır.

Şimdi bu tesbitler yapıldıktan sonra, bu devrim sürecinin adı nedir, sorunu ortaya çıkıyor. Bir devrim süreci ki tektir; bir devrim süreci ki orada aşamalar da söz konusu oluyor ama ayrı ayrı devrimlerden söz konusu olmaz; bir devrim süreci ki sınıfsal hedefi proleter devrimin sınıfsal hedefiyle üstüste çakışmaktadır. Bu devrim sürecinin adı nedir? Bunu ortaya koymak lazım. «Tek bir devrim süreci vardır ama iki aşamalıdır. Bir aşaması demokratik devrimdir, öbür aşaması sosyalist devrimdir» ifadesi, —devrim süreci madem ki tektir— bu devrim sürecinin adı nedir, sorusunu cevaplamamaktadır. Bu ortada kalmaktadır. Programın mantığına göre bu tek olan, iki ayrı devrimi söz konusu etmeyen, ama iki aşamayı içerebileceği söylenen devrim sürecinin adı, sınıfsal adı proleter devrim olmak icabeder. Ve işçi sınıfı hegemonyasını kurarak, yani kurulan cepheye tam hakim olup onu yönlendirir, yönetir durumda olarak iktidara gelirse, bu artık sosyalist devrim sürecinin başlangıcı demektir ve devam ettiği sürece sosyalist veya proleter devrim süreci devam ediyor demektir, ta nihai hedefine, sosyalizme geçiş noktasına gelinceye kadar. Ama efendim, diğer müttefiki sınıflarla ve örgütlü cephe kuruluşu içinde hegemonyasını kurarak, işçi sınıfı iktidara geldiği zaman demokratik görevler, dönüşümler kalmışsa ne olur? Şu olur: Bir defa demokratik görevlerden bazıları gündemden düşebilir, işçi sınıfının hegemonyasında bir ittifaklar sistemi biçiminde iktidar alınmışsa. Geriye kalan demokratik görevler sosyalizmin kuruluşuna geçerken, yol üzerinde yerine getirilir, geçer gidilir.

Bu anlamda programımız devrim sürecinin tekliğini ve devrim sürecinin de nihai noktalanması yerinin, hedefinin sosyalist devrim olduğunu belirtmektedir. Ama tekrar ediyorum, bunlardan önce uzun süre, ne kadar uzun süre olur bilemeyiz, demokratik görevlerin yerine getirilmesi, antiemperyalist, antifaşist, antişovenist güçler mücadelesinin sürdürülmesi söz konusudur. Bu mücadelenin etkin bir şekilde yapılabilmesi için de bir cephe kurulması doğru olur, buna çalışılmak gerekir.

GEÇMİŞTE VE BUGÜN MDD, SD TARTIŞMASI

Şimdi Türkiye'de bu demokratik devrim ve sosyalist devrim üzerinde tâ 1960-1970 arasından başlayarak tartışmanın yürümesi sebepsiz değildir ve bugün bu konu üzerinde durmamız ve bu konu üzerinde dururken tekeldışı burjuvazi konusuna öncelikle eğilmemizin bir nedeni, 61/71 arasında bu tartışma yapılırken gerçekten tartışılan noktanın, devrimin niteliği konusundan çok, işçi sınıfının varlığı ve öncülüğü konusu olmasıydı.

MDD tezinin taraftarı olanlar aslında işçi sınıfının varlığını, etkin bir ölçüde varlığını, işçi sınıfının devrim hareketine öncülük edebileceğini inkâr ediyorlar, işçi sınıfının bağımsız hareketinin görevleri olan görevleri, ondan beklenecek sonuçları, amaçları ara tabakalar adı altında burjuvaziye ve bilhassa burjuvazinin aydın kesimine devrediyorlardı. Ve giderek bu tutum da cuntacılığa kadar vardırılıyordu. Bu görüşe ve bu sapkın eğilime karşı Türkiye İşçi Partisi sosyalist devrimin başa alınması gerektiğini, ona bağımlı olarak demokrasi mücadelesinin sürdürülmesi gerektiğini vurguladı. Az önce de işaret ettim, demokrasi mücadelesi, tamam; antiemperyalist mücadele tamam; ama bu mücadeleler antiemperyalist ve demokratik hedeflerin ufuk çizgisiyle sınırlanıp kapatılmayacaktır, bu mücadeleler dahi daha geniş bir perspektif içinde, sosyalizm ufkuna yönelik olarak yürütülecektir demiştim. Asıl tartışmalar bundan kaynaklanıyordu. 1975'ten sonra UDD hareketi de aynı nitelikteydi; işçi sınıfının legal partisinin varlığı ve varolan partinin işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma niteliği reddediliyor ve bunun yerine, hep bildiğiniz gibi, CHP kuyrukçuluğu yapılıyordu. CHP iktidara gelecek, belli yasa maddelerini ortadan kaldıracak, demokratik özgürlükler ortamı genişleyecek ve ondan sonra işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi kurulacaktır. Sanki demokrasi mücadelesinde işçi sınıfının politik hareketinin, partisinin, bir görevi yokmuş gibi, demokrasi mücadelesinin başını çekmek görevi dahi işçi sınıfına düşmüyormuş gibi bir tavır alınıyordu. Yani gerek 60 ve 70'lerin arasındaki MDD hareketinde, gerekse 75'den sonraki Birlik ve Dayanışma'nın ileri sürdüğü UDD anlayışı ve hareketinde işçi sınıfının bağımsız sosyalist partisinin görevleri olan görevler, ondan yapılacak beklentiler burjuvaziye aktarılmış bulunuyordu.

Onun için bu konu üzerinde bu kadar hassasız ve bugün de onun için cephe sorunu söz konusu olduğunda aynı hassasiyeti gösteriyoruz, bu tehlikeye ayrıca dikkati çekmek gereğini duyuyoruz.

CEPHE KONUSU ÜZERİNE

Şimdi, denilebilir ki, Program bir işbirliği ve eylembirliğini reddetmek şöyle dursun, öngörüyorsa; demokratik antiemperyalist hedefler etrafında bütün demokratik, ilerici güçlerin eylem birliğini, dayanışmasını öngörüyorsa, bu neden daha sarih olarak programda belirtilmemiştir? Neden cephe konusu programa alınmamıştır? Şundan dolayı —ve bu söyleceklerimi bir mazeret olarak öne sürmüyorum, bir durumun açıklanması anlamında ileri sürüyorum— 1975' de Parti'nin kuruluşuna geçildiğinde, ortada iş ve eylem birliğini gerekli, hatta mümkün kılacak koşullar görülmüyordu. Cephe birliği, bildiğiniz gibi sınıfsal açıdan işçi sınıfının diğer emekçi sınıf ve tabakalarla iş ve güçbirliğine dayanır. Ama cephe bu sınıflararası ortak örgütlenmeyi ve ortak güç ve eylem birliğini ancak örgütler vasıtasıyla yapabilir. Kitleleri, sınıfların bütün kitlesini veya bazı kesimlerini harekete geçirecek manivelalar, örgütlerdir. Örgütler vasıtasıyla işçi sınıfının yoksul köylülerle ittifakını kurabilirsiniz. Örgütlenmeler vasıtasıyla işçi sınıfının diğer emekçi kitlelerle, kol ve kafa emekçileriyle güç ve eylem birliğini gerçekleştirilebilir. 1975'de böyle örgütler ortada görülmüyordu. Varolan örgütlerin de kitle tabanı yoktu. Kitle tabanı olmayınca, örgütlerle yapılacak iş ve eylem birliği daha ziyade biçimsel olan, gerçek temeline oturmamış ve sonuç vermeyecek olan işbirlikleri olabilirdi. Bu açıdan biz Partimizi kurarken ilk hedefin, yapılması gereken ilk görevin işçi sınıfı içinde öncelikle örgütlenmek, orada kök salmaya başlamak, diğer işçi ve emekçi kesimler içinde çalışıp oralarda bir kitle tabanı oluşturmaya çalışmak olduğu görüşüne vardık. O koşullarda, program iş ve güçbirliğine, demokratik cepheye kapalı olmadığı için, bunu ayrıca tasrih etmek gereğini duymadık. Yani, böyle bir programla bunlar olacaktır ama şu an böyle bir güçbirliğini, eylem birliğini, bir cephe örgütlenmesini örmeye başlayacak koşullar yoktur, dedik ve Partinin örgütlenmesini, dediğim gibi, kitlelerde, işçi sınıfında güç kazanmasını, kök salmasını ön plana aldık ve bu suretle işe başladık. Böyle davranmak, güç ve eylem birliği, demokratik bir cephe oluşturulması konusunu ele alıp açık seçik bir biçimde temellendirmemek Program'da bir boşluk yarattı. Bu hata açık-

lamaya çalıştığım nedenlerden kaynaklanmıştı. Bugünkü tartışmaların kökünde bu boşluk vardır. Program'da bu boşluğu bırakmak bir hata olmuştur. Ayrıca Türkiye İşçi Partisi'nin sözünü ettiğim güçlenmesi konusunda, enternasyonal arenaya açılması, orada kendisini kabul ettirmesi gereği vardı. Kısacası, diğer örgütlerle bir iş ve eylem birliği ve giderek bir cephe örülmesine gitmeden önce Partimizin elle tutulur bir ağırlığı olması, bir önemi olması, kendini kabul ettirebilir olması düşünülüyor, bu yapılmaya çalışılıyordu. Bu arada şöyle bir beklenti de vardı. Solda kurulan beş partinin, zamanla beş parti olmadığı ortaya çıkar, kitle tabanı olan örgütler ile bir güç ve eylem birliği, bir cephe kurma sorunu ele alınabilir ve sorun çözülebilir. Bu konuda yaptığımız bir ikinci hata da, şu oldu. 21 Ekim'de İstanbul'daki Temsilciler Toplantısında söylediğim gibi, Türkiye İşçi Partisi'nin kitlesel potansiyelini yanlış değerlendirdik. Birlik sorunu iki çeşitte ortaya çıkıyordu. Birisi bu hareketin, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma iddiasındaki bir hareketin egemen bir hareket haline gelmesi, sürükleyici bir güç haline gelmesi, işçi sınıfının kitlesinin bu örgütlenme etrafında, bu hareket etrafında toparlaması. Görev böyle görülüyordu. Bu anlayış aslında yanlış bir anlayış değildir. Bugün de bu görevden vazgeçmiş değiliz. Türkiye İşçi Partisi'ni Türkiye işçi sınıfının partisi olarak kitlelerde tutturmak, kök saldırmak; Türkiye İşçi Partisi'nin, sol kanat içinde egemen ve sürükleyici güç haline gelmesine çalışmak, gündemden çıkmış değildir, ihmal edilecek bir sorun değildir. Ama bu çalışmalar aynı zamanda diğer örgütlerle, diğer demokratik güçlerle iş ve güç birliğine girişmeyi engellemez, tersine Parti ne derecede egemen bir hareket haline gelirse, ne derecede güçlü bir hareket olursa, güç ve eylem birliği hareketine katkısı da o kadar büyük olur; güç ve eylem birliğini yönlendirici bir düzeye ulaşabilir, güç ve eylem birliğine ve giderek cepheye kendi damgasını basabilir. Ve bastığı ölçüde de hareketin şansı artar.

Diğer memleketlerdeki duruma da baktığımız zaman, —onu de ele alıp, değinip geçeyim— görüyoruz ki, işçi sınıfı hareketinin, politik hareketinin egemen olduğu, hegemonyasını kurduğu hallerde ve zamanlarda devrimci süreç başarıya ulaşmaktadır. Bu mümkün olmuyorsa, eğer bir pazarlık sonucu, işçi partisinin hegemonyası olmadan bir beraberlik söz konusu oluyorsa, gerçekleşiyorsa, bunun sürekli olması, başarılı sonuçlara ulaşması çok daha büyük tehlike ile karşılaşır. Şili'de bu hal görülüyor; biraz önce değindim, tekrar edeyim, oradaki hareketin başarısızlığında işçi sınıfının partisinin egemen, örgütleyip yönlendirici güç anlayışı esas belirleyici rolü oynamıştır. Ve işçi sınıfı böyle yönetici, birlik hareketine hâkim bir durumda olmadığı için de tekeldışı burjuvazinin cepheye kazanılması tam mümkün olmamıştır. Gelişmiş ülkelerden Fransa'ya baktığımız zaman orada da görüyoruz ki, daha 1930'larda cephe birliği sorunu üzerinde durmuş olan, halk cephesini oluşturmuş ve başarıyla yürütmüş olan Fransa'da, savaş yıllarında ulusal mukavemet hareketinin başını çekmiş ve işgalciye karşı güç birliğini, eylem birliğini gerçekleştirmiş olan Fransa'da bugün bir ortak cephe oluşturulabilmiş değildir. Ortak program çalışmalarını hep biliyoruz. Bu program oluşturularak başarılı bir sonuca geldiği görülürken, programı yenilemek ve günün şartlarına uygun hale getirmek görüşmeleri başladığı zaman, bu görüşmeler başarıya ulaşmadı, kesildi. Ve kesiliş noktası, tekrar dikkatinizi çekeyim, tekellerin kamulaştırılması sorununda oldu; bu noktadan koptu ip.

Sol radikal parti ve sosyalist parti tekellerin kamulaştırılmasının çok dar tutulmasını istediler. Komünist parti ile ortak program oluşturma ilişkilerine girecek kadar ilerici, sola açık olan bu iki partinin tekeldışı burjuvazinin çıkarlarını savunmaları, tekellerin daha geniş ölçüde tasfiyesinden yana olmaları beklenirdi. Ama öyle olmadı. Tekellerle tekeldışı burjuvazi arasındaki çelişki ve sürtüşme, bu iki solcu partiye dahi gerektiğinde antitekel bir tutum aldırtmaya yetmedi. Diğer burjuva partilerinin böyle bir tutum almaları ise hiç beklenemezdi. Üçlü görüşmelerde işçi sınıfının partisi üçlü hareketi yönlendirici, ona egemen duruma gelemedi ve ilişkiler koptu.

Tekrar bizim partimize gelelim. Cephe birliği için çalışmak, onun gerçekleştirilmesi için tüm olanakları ve gücümüzü sonuna kadar kullanarak çalışmak, şu gerçeği, şu görevi dışlamaz, bir kenara itmez; yani işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak Partimizi, işçi sınıfı içinde kökleştirmek, emekçi kitleler içinde kökleştirmek, egemen ve sürükleyici güç haline getirmek görevini dışlamaz. Hatta tekleşme dahi bu görevi dışlamaz. Partimiz cephe birliği konusunda, tekleşmeyi esas almaktadır. Bilimsel sosyalist platformda denebilecek üç hareket görmektedir ve işçi sınıfının politik birliğini sağlamak için bu üç hareketin birleşmesi, tekleşmesi hedefini başa almaktadır. Ama bu tekleşme hedefi başa alındığı zaman dahi, Türkiye İşçi Partisi'ni ayrıca güçlendirmek, egemen hale getirmek görevi devam etmektedir; çünkü tekleşme, birleşme meydana geldiği zaman, Türkiye işçi sınıfının partisi olarak tek bir örgüt oluştuğu zaman, bu örgüte Türkiye İşçi Partisi ne kadar kuvvetle damgasını basmış olursa ürün olarak ortaya çıkan tek parti o derecede doğru politik çizgide, iyi disiplinli, iyi örgütlenmiş bir hareket olur. Bu nedenle tekleşme açısından dahi, kendi partimizin gücünü pekiştirmek, geliştirmek sorunu ortadan kalkmaz.

Ne var ki biz bu konuda yaptığımız tahminde yanıldık. Partimizi 4,5 senede, sol içinde, işçi sınıfı hareketi içinde egemen, sürükleyici, yönlendirici bir güç haline getiremedik. Birinci Büyük Kongre konuşmamda birleşmenin, tekleşmenin bir başka biçimini de belirtmiştim: Egemen hareket haline gelerek, sürükleyici hareket haline gelerek işçi sınıfını toparlamanın yanısıra, aynı çizgide veya birbirine yakın çizgide olan örgütlerin birleşmesi yoluyla da işçi sınıfının politik hareketinin örgütsel tekleşmesi mümkündür. Bu iki çalışmayı birarada yürütebilirdik. Bir yandan, Partimizi güçlendirip egemen, sürükleyici güç haline getirmeye çalışarak, öbür yandan da, tekleşme ufkuna yönelik güç ve eylem birliğini gerçekleştirerek işçi sınıfının ittifakları ve politik hareketinin birliği yolunda mesafe alabilirdik. Ama dediğim gibi, başta 75'de, güç ve eylem birliği yapılacak kitlesel tabanı olan örgütler görülmüyordu, onun için bu yola 2-2.5 seneye yakın gitmedik. Ama 77'nin ortalarından itibaren iş ve güç birliği girişimlerine, çalışmalarına da girdik. Bunu yerel örgütlerimiz, illerimiz, ilçelerimiz bilmektedir.

Merkezleri güvenilir görmediğimiz için, merkezlerin Türkiye İşçi Partisi'ne karşı olumsuz bir tavır aldığını gördüğümüz için, güç ve eylem birliği çalışmalarını tabandan, ilçeler, iller seviyesinden başlatmakta yarar umduk. Eğer illerde, ilçelerde, diyelim TSİP'le TİP arasında yakınlaşmalar olursa, bu ikisi ve Birlik Dayanışma arasında somut sorunlarda, somut hedefler etrafında güç ve eylem birliği oluşursa ve bu bir süreklilik kazanırsa; o zaman merkezler düzeyinde de bu birlik hareketinin organize edilebileceğini düşündük. Yoksa merkezden örgütlenmeyi, güç ve iş birliğini merkezden örgütlemeyi gözden kaçırmadık, ilke olarak bunu kabul ettik, ama o zamanki koşullarda bunu mümkün görmedik. Bekledik, alt-

tan çalışmalarla merkezlerin de zorlanabileceği ve karşılıklı bir anlayış çizgisine varılabileceğini umduk.

Merkezi düzeyde güç ve eylem birliğini gözden kaçırmadığımızın bir kanıtı, 1. Büyük Kongre Kararları sonucu CHP'ye tüzel kişi olarak, merkez düzeyinde yaptığımız çağrıdır; bu çağrıdan sonra CHP lideriyle yaptığımız görüşmedir. O görüşmelerde bir anlaşmaya varabilseydik ve diyelim ki, 77 seçimlerinde Meclis'e girebilseydik belli bir sayıda, o zaman CHP ile ortak bir program üzerinden iktidarı paylaşmak söz konusu olabilecekti. İktidarı paylaşmasak bile, CHP'yi destekleyebilme konusunda öneriler götürüp, yine asgari müştereklerde bir anlaşmaya varabilecektik. Böyle bir olasılıkla, böyle bir girişimde bulunduk. Bu da gösteriyor ki, merkezi düzeyde temasları, diyalogları ve giderek eylem ve güç birliğini, giderek cepheyi oluşturmayı bir hedef olarak reddetmiş değiliz. CHP ile görüşmeye giderken de, üzerinde anlaşabileceğimiz müşterek noktaları tesbit ederek gittik; ve burada kendi Demokrasi Bildirgemizde, Programımızda ileri sürdüğümüz kimi talepleri, özellikle dış politikayla ilgili talepleri, biraz daha yumuşatarak, CHP'nin kabul edebileceği bir platform getirmeye çalışarak tesbit etmiştik.

1978'in son aylarında hep bildiğiniz gibi, TSİP ile de merkezler düzeyinde temaslara geçtik. Tekleşme görüşmeleri oldukça ilerledi. Bir aşamaya geldi. Hatta 1 Mayıs'a kadar gerçekleşeceği umudu belirdi. Ama TSİP bu görüşmeleri kesti. Eğer programımız işçi sınıfının dışındaki emekçi sınıf ve tabakaları temsil eden örgütlerle, güç ve eylem birliğini öngörmeseydi, bir cephenin oluşturulabileceğini öngörmeseydi, ne CHP'ye o çağrıda bulunabilir ve genel başkanıyla görüşme yapabilirdik; ne de 78'in son aylarında TSİP'le temasa geçip, tekleşme sorunlarını görüşebilirdik. Ama tekrar ediyorum, programda bu güç ve eylem birliğinin açık seçik bir biçimde ortaya konulmaması, bir cephe oluşturulması olasılığının ayrıntılarıyla tesbit edilmemesi bir boşluk yaratmıştır; bu yanlış olmuştur, bunu yapmamış olmak şimdiki tartışmaların, bulanıklıkların kaynaklandığı noktadır.

Şimdi cephe konusunun, güç ve eylem birliği konusunun önemini belirttikten sonra, şunu da belirteyim ki, cephe sorununu çözmek, güç ve eylem birliğini gerçekleştirmek bizim bütün sorunlarımızı çözümleyecek değildir. Şöyle bir abartmaya varmamak gerekir: Tüm zorluklarımız, sorunlarımız, demokratik güçlerin dayanışma ve eylem birliğini öngörüp bir cephe oluşturulmasına geçilmediği içindir, eğilimine düşmemek gerekir. Psikolojik bir eğilimdir. İnsanlar sorunlarla, hele ciddi ve çeşitli sorunlarla karşılaştığı zaman, bunun yükümlülüğünü, sorumluluğunu, belli başlı birkaç nokta üzerinde, hatta çoğu zaman bir nokta üzerinde yoğunlaştırırlar. Herşeyin sebebi o nokta, o olgu olur. Türkçemizde pek tutulmamış olmakla beraber, İngilizceden aktarılmış ve kullanılmaya başlanmış olan «günah keçisi» deyimi vardır. Belli bir şeyi «günah keçisi yapmak demek, bütün sorumlulukları, bütün olumsuzlukları o günah keçisine yüklemektir. Cephe sorunu ne kadar önemli olursa olsun, güç ve eylem birliği ne kadar önemli olursa olsun, bütün sorunlarımızın kaynağı budur denemez ve bu sorunlar çözülünce diğer sorunlarımız da kendiliğinden çözülecektir, denemez.

Bu «günah keçisi» psikolojisinin diğer yanı, madalyonun diğer yanı da sihirli bir anahtar aramaktır. «Açıl susam açıl» haline getirmektir. Hani masallarda vardır: Kırk haramiler çaldıkları eşyayı bir hazine halinde bir mağaraya saklarlar. Mağaranın kapısına bir kayayı getirip dayatırlar. Başka hiç kimse mağaraya giremez. Çünkü dünyanın bütün güçleri biraraya gelse o taşı oradan kaldıramaz, ama sihirli bir formül vardır; açıl susam, açıl, denirse o zaman taş açılmaktadır. Güç ve eylem birliğinin bir cephe oluşturulmasının açık seçik bir biçimde Program'a konmamış, belirtilmemiş olması, bütün sorunlarımızın sorumluluğunu üzerine yükleyeceğimiz bir olgu değildir; ve bir demokratik cephe oluşturulmasına girişmekle de tüm sorunlarımız, zorluklarımız çözülecek değildir. Konuyu abartmamak gerekir.

PARTİ'NİN ÖZGÜN SORUNLARI

Partinin, cephe birliği iş ve güç birliği sorunuyla ilişkileri bulunsa da, kendi başlarına da ele alınacak ve çözülmesi gereken sorunları vardır. Cephe birliği, iş ve güç birliği durumu ilerlese de, olumlu sonuçlara doğru hızlıca yol alsa da, çalışma ekiplerini temeline oturtmak, bu ekiplerin sürekliliğini sağlamak, bu ekiplerin işyerlerinde ve mahallerde, özellikle işyerlerinde, işçi sınıfının mücadelesinin manivelaları haline getirmek sorunu vardır ve bu sorun çalışma ekiplerini kendi başlarına ele alıp incelemek, sorunlarına çözüm bulmak görevini önümüze getirmektedir.

Ayrıca Parti'nin genel örgütlenmesinde temel sorunlar vardır. Bir arkadaşımızın kullandığı deyimle —ki o deyimi ben de daha önce kullanmıştım gerçi— Partimizin örgütlenmesinde adeta eşitsiz bir gelişme kanunu kendisini göstermektedir. Partimizi oluşturan il ve ilçeler topluluğunda gelişkinlik düzeyi farkları, önemli düzey farkları vardır. Hele seçime girme koşulunu yerine getirmek üzere örgütlediğimiz iller ve ilçeler, henüz yerine oturmuş olmaktan çok çok uzaktır. Bu düzey farklılıklarını ortadan kaldırmak, bunu ortadan kaldırmak için ne gibi önlemler alınması gerektiğini çözümlemek —bu, önemli bir sorun olarak ortada durmaktadır.

Aynı biçimde sendikalarda ve demokratik kitle örgütlerinde çalışma sorunu vardır. Bu çalışmalarda şimdiye kadar izlenen davranış çizgisinin yanlış olduğu, bu yanlışlığın düzeltilmesi sorunu vardır. Yani sendikaların, demokratik kitle örgütlerinin ve mesleki örgütlerin örgütsel bağımsızlığı konusu yanlış anlaşılmış ve bu yanlış anlaşılmaya dayanarak, sendikalarda ve kitle örgütlerinde gereği gibi çalışılmamış, gerekli tutum ve eylem birliği —partililer arasında eylem birliği— her zaman sağlanamamıştır. Bu örgütlerin bağımsızlığı, adeta bu örgütlerde hiç bir Parti çalışması yapılmaması anlamında yorumlanmış ve bu anlayışla hareket edilmiştir.

Aynı şekilde eğitim ve yayın konularında yapacağımız, yapmamız gereken görevler vardır. Eğitimi bütün Parti örgütlerini kapsayacak şekilde örgütlemek sorunumuz vardır. Daha sürekli bir eğitim uygulamasına, örgütlenmesine ihtiyacımız vardır. Dört buçuk senede üç merkezi seminer yapılmış olması azdır. Bu merkezi seminerleri birden bire Parti okulu haline dönüştürmesek de, daha düzenli fasılalarla yapılan ve bu anlamda sürekliliği temin edilen bir hale getirmek gerekir. İllerde, ilçelerde eğitim konusunu ele almak lazımdır. Aday üyeler, asli üyeler eğitimi, yönetici kadrolar eğitimi çeşitlendirilmesi yapılması hedefimizdir. Yayınlarımızın düzenli çıkması, içeriklerinin düzeyinin daha da yükseltilmesi, bir basın politikası açısından yayınlarımıza bir bütünlük verilmesi sorunları vardır.

Bu sorunlar, kendiliğinden, cephenin oluşturulmasıyla veya cephenin oluşturulması doğrultusunda güç ve eylem birliğinin gerçekleştirilmesiyle çözümlenecek sorunlar değildir.

ULUSLARARASI STRATEJİ VE TAKTİKLERE UYULMASI DEMEK..

Şimdi sırası gelmişken, bir de uluslararası taktik ve stratejilere ilişkin bazı noktaları belirtmek istiyorum:

Şüphesiz enternasyonalizm, proleter

enternasyonalizmi açısından uluslararası strateji ve taktiklere uymak gibi bir sorun vardır. Ama uluslararası taktik ve sorunlara ve uluslararası hareketin diğer konularına ne gibi bir tavırla yaklaşılır sorunu da vardır. Bir defa programımız baştan sona bilimsel sosyalizm teorisine oturtulduğu için, programda bütün analizler bu teorinin ortaya koyduğu öğreti, ilkeler açısından ele alınıp ifade edildiği için; programımız bütünüyle enternasyonal hareketin, işçi sınıfının hareketinin kavramlarına, stratejisine, öngörülerine uygundur. Konuşmamın başında belirttiğim üzere, demokratik görevler, demokratik hedefler etrafında güç ve eylem birliği için çalışmak, giderek bir cephe oluşturmak sorunları programda öngörülmüştür. Ama uluslararası taktiklere, stratejiye uymak demek, bu konularda yazılmış olan kitaplarda söylenenlere kelimesi kelimesine uyulması, adeta, programın bu literatürden bir aktarma haline getirilmesi demek değildir. Programlar yapılırken, asla gözden kaçırılmaması gereken temel sorun, temel nokta şudur: Devrimci teorisiz devrim olmaz. Ama bir ülkeye ilişkin devrim teorisi ve uygulaması, o ülkenin somut koşullarının somut tahlili neticesinde elde edilir. Bu temel kuraldır. Aktarmacılığa, şablonculuğa kesinlikle imkan vermeyen, imkan tanımayan temel bir kuraldır. Programımız da bunu yapmaya çalışmıştır. Programdaki eksiklikler, programda eleştirilecek noktalar olduğu konusunda ileri sürülecek görüşler, ileri sürülecek eleştiriler bu noktayı gözden kaçırmamalıdır. Onun için Parti ve Program'ı eleştirilecekse, bunu, enternasyonal strateji ve taktiklere uyup uymadığı açısından değil, o noktadan değil, Türkiye'deki koşullara, durumlara uyup uymadığı açısından yapılması gerekir. Bu açıdan ise eleştirilecek bir yanı yoktur.

Şüphesiz ulusal durumu ve koşulları dikkate alırken, bunları abartmamak, bunları mutlaklaştırmamak gerekir. Böyle bir mutlaklaştırmayı, ulusal sorunların, koşulların abartılmasını Aybar sapmasında görüyoruz. Aybar'ın sapması, temelinde budur. Ulusal koşullara, Türkiye'nin durumuna uygun strateji ve taktikler tesbit etmenin ötesinde Aybar, Türkiye'nin durumunu mutlaklaştırdı, Türkiye'ye özgü sosyalizm, «Türkiye sosyalizmi» demeye kadar işi vardırdı. Bu bir sapmadır. Buna cevaz yoktur. Ama diğer tehlikeli olan nokta da, literatürde okuduklarımızı aynen aktarmak, tek bir virgülünü, noktasını dahi değiştirmeye cesaret edemeden aktarmaya kalkmaktır.

Bu konuda, yani genel yasalarla, ulusal koşullar sorununda 1957 bilimsel sosyalist partileri konferansından sonra yayınlanan bildirideki şu bölümü size hatırlatmak istiyorum:

«Bilimsel sosyalizm, sosyalist devrimin genel ilkelerinin yaratıcı bir biçimde uygulanmasını ve sosyalist kuruluşun her ülkenin kendi somut koşullarına dayanmasını zorunlu görür; başka ülkelerin partilerinin politika ve taktiklerinin olduğu gibi kopya edilmesine kesinlikle karşı çıkar. Lenin temel ilkelerin her ulusun kendine özgü niteliklerinin gözönünde bulundurarak uygulanması zorunluluğuna birçok kez işaret etmiştir. Bir proletarya partisinin ulusun özelliklerini görmezlikten gelmesi, onu kaçınılmaz olarak gerçeklerden ve yığınlardan koparır, sosyalizm uğruna önyargılarla sınırlandırır; tersine, ulusal özellikleri bahane ederek bu özelliklerin rolünü alabildiğine abartması, bunu saptırması da, sosyalist devrim ve sosyalist kuruluşa ilişkin evrensel bilimsel sosyalist gerçeklerden kopmasına, sosyalist amaca kesinlikle zarar vermesine yol açar. Bu toplantıya katılan partiler, bu her iki eğilimle aynı anda savaşım yürütülmesi gereği üzerinde önemle dururlar. Sosyalist ülkelerin partileri, yukarıda belirtilen evrensel gerçeklerle ülkelerin devrim ve kuruluş pratiklerinde ortaya çıkan özelliklerin birleştirilmeleri, sosyalist devrimi ve sosyalist kuruluşu yöneten genel yasaların ülkelerin somut koşullarına göre yaratıcı bir biçimde uygulamaları, elde ettikleri deneyimleri birbirlerine aktarmaları gerekirliği ilkesine kesinlikle katılmaktadırlar.

....

Günümüzde, işçi sınıfı ve onun politik hareketi içindeki oportünist eğilimlere karşı yoğun savaşım canalıcı bir önem taşımaktadır. Partilerin saflarında revizyonizm ve dogmatizm dün olduğu gibi bugün de vardır ve evrensel bir olgudur. Dogmatizm ve sektarizm, bilimsel sosyalist teorinin gelişmesine ve bu teorinin değişen koşullara göre yaratıcı bir biçimde uygulanmasına engel olur; somut koşulların incelenmesi, yerini kitaplardan alınmış tümceler ve paragraflar aktarmaya ve bunların yorumlanmasına bırakır; partiyi yığınlardan ayırır. Bir parti sektarizmin kabuğu içine çekilirse ve halk yığınlarıyla olan bağlarını koparırsa, işçi sınıfına zaferler kazandırmaz.

Dogmatizmi mahkûm eden proleter partiler günümüzde başlıca tehlikenin revizyonizm, ya da başka bir deyişle sağ oportünizm olduğuna inanırlar. Revizyonizm burjuvazinin ideolojisi olup, kapitalizmin korunmasını ya da onarılmasını ister. Bununla birlikte, dogmatizm ve sektarizm de partilerin gelişmelerinin farklı dönemlerinde ayrı ayrı başlıca tehlike haline gelebilirler. Bu nedenle her proleter parti belli bir anda hangi tehlikenin kendisini en fazla tehdit ettiğine kendisi karar verir.»

1960 toplantısından sonra yayınlanan belgede de, 1957 belgesinin bu bölümüne atıf yapılmakta ve şöyle denilmektedir:

«1957 Deklarasyonu'nda pek doğru olarak belirtildiği gibi, ulusal özelliklerin oynadığı rolün olurundan çok büyütülmesi, bilimsel sosyalizmin sosyalist devrim ve sosyalist kuruculuk hakkındaki ana gerçeğinde gerileme, sosyalizmin genel davasına zarar verir. Bunun yanı sıra, Deklarasyon'da yine pek doğru olarak belirtildiği gibi, bilimsel sosyalizm, sosyalist devrim ve sosyalist kuruculukla ilgili yaratıcı genel ilkelerinin her ülkenin somu tarihsel koşulları gözönüne alınarak uygulanmasını istemekte, bilimsel sosyalist partilerin politika ve taktiklerinin diğer ülkelerce körükörüne kopya edilmesini doğru bulmamaktadır. Ulusal özelliklerin proleter partisince küçümsenmesi, bu partinin yaşamdan, yığınlardan kopmasına yol açabilir. Sosyalizm için zararlı olabilir.»

1969 bildirgesinde de bu konu şöyle ele alınmıştır: **«Her parti, bilimsel sosyalist ilkeleri izleyerek ve somut ulusal koşulları gözönüne alarak, kendi politikasını tam bağımsızlıkla çizer; aynı zamanda, proleter partilerin farklı çalışma koşulları, pratik görevlerine farklı yaklaşımları, hatta belirli sorunlardaki ayrılıkları, özellikle antiemperyalist savaşımın temel sorunları karşısında kardeş partilerin birleşik uluslararası eylemini engellememelidir.»**

Bunlar, konuya ilişkin esas belgelerdir. Burada gördüğünüz gibi, ulusal durumları dikkate almadan, kullandığı deyimle «körükörüne» diğer partilerin strateji ve taktiklerini aktarmaya, onları kopya etmeye karşı çıkılmaktadır. Ama aynı anda da ulusal koşulların, özelliklerin abartılmasına ve bunun yol açabileceği sapmalara da dikkat çekilmektedir.

1960 belgesinde konumuza ilişkin bir başka ilginç nokta daha vardır. O da, cephe kuruluşundan başka biçimlerde de iş ve güç birliğinin sağlanabileceğidir: **«Bugünkü şartlarda, birçok kapitalist ülkede, işçi sınıfı, başta kendi öncüsü olmak üzere, işçi ve halk cephesi şekli veya değişik partiler ve sosyal örgütlerle bulunabilecek başka anlaşma**

ve politik işbirliği şekilleri altında halkın çoğunluğunu biraraya toplamak, iç savaşsız iktidarı elde etmek ve ana üretim araçlarının halkın eline geçmesini sağlamak olanağına sahiptir.» Başka olanakları göz ardı etmeden, biz Türkiye'de günümüzün koşullarında demokratik bir cephe oluşturulmasını uygun buluyoruz.

Kısacası, bilimsel sosyalizmde bir formülasyon vardır. Sosyalizm gerçekleştiğinde, içerikte sosyalist, biçimde ulusal olacaktır. Bu formülasyon boşuna söylenmiş değildir. Bizim programımızın ortaya koyduğu hedeflerin, öngördüğü mücadelenin, çizdiği stratejinin uluslararası strateji ve taktiklere uymadığı iddiası geçerli değildir. Özetledim sebeplerini. Burada belirtmek istediğim, tekrardan altını çizmek istediğim nokta şu: Bilimsel teorinin evrensel ilkelerine dayanan strateji ve taktikleri alarak, bunların kendi koşullarımızda ne biçimlerde uygulanacağını tesbit edeceğiz. Yapmamız gereken şey budur.

Son olarak, enternasyonalist harekette bir merkez, yönlendirici bir merkez yoktur. Zaman zaman fikir alışverişinde bulunmak, deneyimleri aktarmak, sorunları görüşüp ortak görüşlere varmak için toplantılar yapılmaktadır. Bu toplantılarda, her işçi sınıfı partisi kendi görüşlerini savunabilmektedir. Hatta 1960 toplantısında ve onun sonucunda çıkan bildirgede de görüldüğü üzere, gerekli gördüklerinde sonuna kadar kendi görüşlerini muhafaza da edebilmektedirler. Ama yine de dünya işçi sınıfı hareketinin bütünlüğü ve birliği korunmakta, enternasyonalist dayanışma sürdürülmektedir.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ BİLİMSEL SOSYALİST PARTİDİR

Enternasyonalizm konusunda bir başka nokta Türkiye İşçi Partisi'nin giderek enternasyonal arenaya açılmasıdır. Bunu bir protokol sorunu olarak görmek ve göstermek yanlıştır. Dünyadaki bilimsel sosyalist partiler ve işçi sınıfı partileri ailesine, hiçbir parti sadece, hatta sadece de değil, hiçbir zaman protokol bakımından kabul edilmezler. Bir protokol sorunu değildir enternasyonalist aileye katılmak. Bu konuda çok dikkatli ve ihtiyatlı davranılır. Eğer bizim partimiz enternasyonal arenada kabul ediliyorsa, kardeşçe bir parti olarak görülüyorsa, bu, Partimiz bilimsel sosyalist bir parti olduğu içindir, bir protokol meselesi değildir. Bu tanınmadan ve kabulden kıvanç duyulması gerekir.

Gerçekten de, Partimiz bilimsel sosyalist bir partidir. 1975'de kurulan Türkiye İşçi Partisi, 1961/71 arası partinin tarihsel devamı olmakla beraber, aralarında farklar vardır. Nitel farklar vardır. Eski Türkiye İşçi Partisi, kuruluşunda bilimsel sosyalist parti olarak kurulmadı, biliyorsunuz. 12 sendikacının ortak girişimiyle kuruldu. Bu kuruluşta kabul edilen kısa program, ilerici diyebileceğimiz, emekten yana, işçiden yana bir programdı. Ama bir bilimsel sosyalist program değildi. Ancak bir sene sonra, sosyalist aydınların katılmasıyladır ki, Parti bir bilimsel sosyalistleşme sürecine girdi. Ama bu süreçte de bir takım zorluklar vardı. Birincisi; 1960 öncesinden devralınan bir kadrolar topluluğu yoktu. 1960 öncesinden gelen bilimsel sosyalistler vardı, ama bunlar birbiriyle uyumlu, tutarlı bir bütünsellik gösteren bir kadro değildiler, tek tek bireyler olarak şu veya bu ölçüde ve biçimde bilimsel sosyalizmi anlamış kimselerdi. Onun için de bilimsel sosyalistleşme süreci, gerektiği kadar uyumlu ve düzenli şekilde işlemedi. Bilimsel sosyalistleşme sürecinde, gerek Parti içinde, gerekse Parti dışındaki sapkın akımlarla keskin bir mücadele vermek gerekti. 1961/71 dönemi partisinin bilimsel sosyalist parti olması açısından iki büyük zaafı vardı. Birisi örgütsel plandaydı. Şimdi Partimizde olduğu gibi Parti örgütlenmesi çalışma ekipleri temeline oturtulmamıştı. Ancak 4. Kongre'yle birlikte, örgütlerin, Parti örgütlerinin çalışma ekipleri birimlerine oturtulması kararı alındı. 4. Büyük Kongre'de teorik olarak geçerli başka kararlar da alındı. Programın yeniden ele alınması, yeni bir program yapılması öngörüldü. Ama bildiğiniz gibi 4. Büyük Kongre'den birkaç ay sonra partinin kapatılması, 4. Büyük Kongre kararlarının yaşama geçirilmesini önledi.

Örgütsel zaafın yanında programına gelirsek, programı genel çizgileriyle o günkü Türkiye koşullarında bilimsel sosyalizme uyan bir programdı, ama genel çizgileriyle. Bilimsel sosyalist teoriye tam oturtulmuş değildi. Bu bakımdan programında da zaaflar vardı.

Bu zaaflarla malûl olan Parti, bu zaaflarla malûl olduğu içindir ki, 1971/75 döneminde kendi örgütsel varlığını koruyamadı. Tek tek kadrolar olarak koruduysa da, bunlar arasında bir dirsek teması bulunduysa da örgütlü olarak varlığını koruyamadı ve Türkiye'nin politik arenasından silindi.

1975'de ise daha kurulurken Parti'nin bilimsel sosyalist parti olarak, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak kurulması konusu, bilinçli bir şekilde ele alındı ve gerek programın bilimsel sosyalist teoriye oturması, gerekse örgütlenme biçimi ile Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma niteliğini gösterdi. Partinin eksiklikleri vardır. Parti dört buçuk yılda kimi hatalar yapmıştır. Partinin çeşitli sorunları vardır, olabilir, öyledir. Ama Parti'nin özünde, esasında bilimsel sosyalist parti olduğu, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olduğu inkâr edilemez: bunu reddetmek tümüyle Parti'nin inkârı olur.

1971-1975 döneminde ülkenin politik sahnesinden silinmiş olmasının bedelini Partimiz ağır ödedi ve ödüyor. Bu yıllarda, demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesinin bir parçası olması, bu ikisinin bütünselliği, işçi sınıfının kendi politik partisi ile demokratik mücadelenin başını çekmesi, onu yönlendirme olgusu ortadan kalktı. Kitlelerin sola doğru demokratik açılımı, bilimsel sosyalist örgütsel bir çıkış yolu bulamadığından, sosyal demokrasiye, CHP'ye yöneldi. Meydanı boş bulan CHP, kolayca demokrasinin, ilericiliğin şampiyonu kesilip kitlelerce «umut» olarak kabul edilebildi.

5 Haziran 1977 seçim sonuçları bu olumsuz gelişmenin ürünüydü. Seçimde o kadar düşük oy almayı beklemiyorduk. Önce bunu toplumsal paniğe dayandırdık, ama asıl nedenin 1971/75 arası Parti hareketinin kopuşu, politik bir boşluğun meydana gelmesi olduğunu anlamakta gecikmedik. O politik boşlukla birlikte eski Türkiye İşçi Partisi'nin kitlelerdeki imajı, kitlesel birikimi neredeyse sona ermişti; 1961/71 Türkiye İşçi Partisi'ni 1975 ve sonrası Türkiye İşçi Partisi'ne bağlayacak bağ o boşluk süresinde kopmuştur, denilecek kadar incelip zayıflamıştır. Geriye kalan bağ pek de geniş olmayan kadrolar ve onların taşıdığı deneyim birikimidir, bir de hareketin tarihsel sürekliliği, ciddiyeti ve saygınlığıdır.

Şimdi Türkiye İşçi Partisi politik yelpazedeki yerini tam doldurmak, kendi sınıfsal ve politik kişiliğini açıklığa kavuşturup kabul ettirmek uğraşını sürdürmektedir. Bunu başarmak için hem diğer örgüt ve akımlara karşı ideolojik politik mücadele vermek, hem de faşizme ve emperyalizme karşı onlarla güç ve eylem birliğini gerçekleştirmek, giderek bunu örgütleyip sürekliliğini sağlamak ve politik hareketin tekleşmesini hedef almak durumundadır. Aynı zamanda Partimizin, işçi, emekçi sınıflar, aydın ve gençlik kesimleri içinde kök salıp onları politik mücadeleye sokabilmesi, yönlendirebilmesi için yerine getirilmesi zorunlu, ideolojik, politik ve örgütsel özgün görevleri var. Bütün bun-

ları başarabilmek zor iş ama başarılmayacak iş değildir.

Merkez Yönetim Kurulu'muzun açtığı genel tartışma dört buçuk yıllık Parti yaşamımızın bir bilançosunu çıkarma ve onun üzerinde düşünüp belirli sonuçlara varma olanağını sağladı. Bu tartışma kuşkusuz yararlı olmuştur; Partimiz, çalışmalarımız, sorunlarımız ve görevlerimiz konularında bilincimiz daha da berraklaşmıştır. Bu duru bilincimizle sorunlarımızın ve görevlerimizin daha başarılı biçimde üstesinden gelebiliriz.

2. Büyük Kongremizin, Partimizin niteliğine ilişkin olarak aldığı karar bilindiği gibi şöyledir: **«Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi, Türkiye'nin somut koşullarının bilimsel sosyalist açıdan somut tahliline dayanan programı ve işçi sınıfı partisine özgü tüzüğü ile saptadığı strateji ve uyguladığı taktiklerle, denenmiş kadroları ve başarılı geçmişiyle, işçi sınıfımızın uzun bir tarihi olan politik mücadelesinin günümüz koşullarında örgütlenişidir ve bu mücadelenin yürütücüsü ve geliştiricisidir.»** Görevimiz, Partimizin bu niteliğine gölge düşürmeksizin, onu bu niteliği ile geliştirip güçlendirmektir. Bu bizim tarihsel sorumluluğumuzdur, hem kendi işçi sınıfımıza karşı, hem dünya işçi sınıfına karşı. Onurlu, ama ciddi, büyük bir sorumluluk. Sorumluluğumuz ne denli büyük ise, kararlılığımız, özverimiz, döğüşkenliğimiz ve coşkumuz da o denli büyük, sağlam ve dirençli olacaktır.

Türkiye İşçi Partili olmanın sorumluluk ve onuruyla hepimiz görev başına!

(Alkışlar)

TEK PARTİ TEK CEPHE

Türkiye İşçi Partisi yayınlarının 29'uncusu olarak çıkarılan bu yayın Sonuç Belgesi'ni içermektedir. 60 TL fiyatla satışa çıkarılan bu yayınımız partililere yarı fiyatından verilmektedir.

Birinci baskısı çok kısa sürede tükenmiş olan yayınımız için Örgütümüzden devamlı yeni istekler gelmektedir. Bu isteklerin karşılanabilmesi bakımından, yapılacak ikinci baskı için ilk baskının satış tutarları veya yayın borçlarının bir bölümünün karşılanmış olması gerekmektedir.

Silahımız Partimiz!

Tartışma'nın Sonuç Belgesi'nin açıklandığı Olağanüstü İl Temsilcileri Toplantısı'nda Belge'nin üçüncü bölümünde yer alan Parti'nin Özgün Görevleri'ne ilişkin olarak Genel Sekreter Nihat Sargın konuşmuştur. Genel Sekreter Sargın'ın konuşmasının geniş bir özeti aşağıdadır.

Genel Başkanımızın konuşmasıyla gündemimizin ikinci maddesi tamamlanmış oldu. Üçüncü maddede, «Sonuç Belge»mizin üçüncü bölümünde yer alan, Parti'nin özgün sorun ve görevlerine ilişkin konular üzerinde, konuların tümü üzerine değil, ama altı bir kez daha çizilecek, dikkat çekilecek noktaları üzerinde konuşmak üzere söz almış bulunuyorum.

İLK OLMANIN ONURU VE ÖZELLİKLERİ

Arkadaşlar; 14 sayılı genelgemizden bu yana Partimiz genel tartışma ortamı içinde oldu. Kasım, Aralık, Ocak ve nihayet Şubatın başı. Bu süre içinde ideolojik, politik, örgütsel tüm sorunlarımızı irdeledik. Gerek eski dönem ve şimdi Partimizin tarihinde, gerekse Türkiye işçi sınıfı politik hareketi tarihinde ilk olarak yapıldı böyle bir tartışma. Bu ilk ve en genel tartışmamız ile, bunu ilk olarak yapmış, gerçekleştirmiş olmanın onurunu hep birlikte taşıyoruz.

Ancak bu tartışma, ilk olmanın onuruyla birlikte, birçok bakımdan da ilk olmanın özelliklerini taşımakta. Merkez Yönetim Kurulu tartışmayı başlattığı zaman, şimdi düşünüyoruz ki, tartışmayı çerçeveliyecek, çevreliyecek daha geniş kapsamlı, genelgenin başındaki Sunuş'tan daha geniş bir belgenin yoldaşlarımıza sunulması daha yararlı olacaktı. Bu bir deney ve kazanımdır. Diğer yandan, belki kısa sürede tartışmayı sonuçlandırmak ön düşüncesiyle, belki değil öyle, tartışmanın yerel birimlerimizde, çalışma ekiplerimizden, çalışma gruplarımızdan, ilçe yönetim kurullarımıza, il yönetim kurullarımıza ve il disiplin kurullarımıza kadar tüm yerel birimlerimizde tartışılması için konulan sürelerin darlığı belki buna yol açtı; üst kurullara iletilecek tartışma sonuç metinleriyle birlikte daha alt düzeyde hazırlanmış tüm metinleri de birlikte istemiş olmamız da belki buna eklendi. Sonuçta, her birim, daha alt birimlerden gelen görüşleri, önerileri, eleştirileri tümüyle irdeleyip hangi noktalarına katılınıp katılınmadığını ve nedenlerini ayrıca belirtecek bir çalışma içine girmeden, birim olarak, kurul olarak, o kurulu oluşturan yoldaşlar olarak tartıştı. Esas olarak da bu tartışmasının sonuçlarını daha üst kurullara iletti. Bu, belki dediğim gibi, süre darlığından kaynaklandı, ancak sonuçta Genel Merkez'de hepsi de ayrı ayrı inceleme, değerlendirme durumunda bulunan binlerce daktilo sayfası tutarında metinler toplanmış oldu. Bu ise çok daha yoğun ve zaman alıcı bir çalışmayı gerektiriyordu. Aynı zamanda Genel Başkanımızın yurt dışı gezisi de buna eklenince, tartışmanın son olarak yapılacağı il temsilcileri toplantısını, bildiğiniz gibi, erteleme zorunluluğu doğdu.

Yoldaşlarımız tüm sorunlarımızı tartışıp, o tartışmadan yeni öneriler geliştirebilmek için ellerinden gelen çabayı gösterdiler. Genel Merkez'e iletilen tartışma belgelerinde bu, açık olarak görülmekte. Ancak belki de başlangıçta, çerçeveleyici bir belgenin sunulmamış olması, belki de dediğim gibi, ilk olmanın sonucu olarak, az da olsa, karşıt uçlarda diyebileceğimiz, uç noktalarda değerlendirmeler de görüldü. Öte yandan, bu tartışma boyunca hesapla, bilinçle nesnel koşulları bir kenara koyduk. Onların bizi yanıltmaması, sorunlarımızı öncelikle o nesnel koşullara bağlayıp öznel etkeni gözden kaçırabilme durumuna düşülmemesi endişesiyle onları bir kenara koyduk ve esas olarak hep öznel durumumuz, öznel koşullar, öznel sorunlar üzerinde durduk. Bu bilinçli bir ayrımdı, ama gene hep biliyoruz ki, sorunlarımızı tümüyle, bütün yanlarıyla, her noktasıyla ortaya koyup değerlendirme sırasında, bu bilinçle yaptığımız ayrımı kaldırıp nesnel koşulları da birlikte incelememiz, irdelememiz gerekir. Ancak bu takdirde tam sağlıklı sonuçlara varabiliriz. Ama biz, daha açık seçik olarak öznel durumumuzu, öznel etkenleri ortaya koyabilmek için bu tartışma sırasında nesnel nedenleri, koşulları bilerek, bilinçle bir kenara koyduk.

ELEŞTİRİ-ÖZELEŞTİRİ ORTAMININ VE DENETİM MEKANİZMASININ DAHA GELİŞTİRİLMESİ İÇİN

Diğer yandan, bu tartışma bize eleştiri ve özeleştiri bakımından şimdiye kadar Partimizde yeterli bir çalışma düzeyinde bulunmadığımızı da göstermiş bulunuyor. 1975'de Parti kurulurken, geçmiş dönemin deneyimlerinden de büyük ölçüde yararlanarak hazırlanan yeni tüzük, tüzüğe hakim olan demokratik merkeziyetçi işleyiş kuralı çerçevesinde, bu gereği açık olarak göstermiş, bunun işleyiş temelleri ve mekanizmasını da olabildiği ölçüde gene tüzükte hükme bağlamıştı. Ancak bizler, tüm üyeler, yerel birimler ve üst kurullar olarak, anlaşılan kendi kendimizi bir kısıtlama içinde tutmuşuz. O yüzden, böyle bir genel tartışmada Merkez Yönetim Kurulu'muz, sorunlarımızı her yönüyle irdeleme görevini bize verdiği zaman, açıkça bütün bunları tartışın ve bir sonuca varın diye sunduğu zaman, daha önceleri belki düşünmediğimiz veya gerek kongrelerimizde ve diğer toplantılarımızda, gerek raporlarımızda belki kendi kendimizi kısıtlayarak tam açıkça ifade etmediğimiz kimi sorunlarımızı da ele alma ihtiyacını duyduk, daha önceleri belki de hiç düşünmediğimiz ve ifade etmediğimiz ölçüde; eleştiri ve özeleştiri için, dediğim üzere, tüzüğümüzde bu mekanizmalar bugün için yeterli olarak biçimde gösterilmiş

ve her zaman bu mekanizmaları kullanma durumunda olmamıza karşın.

Merkez Yönetim Kurulu, bu durumu da gözönünde tutarak eleştiri ve özeleştiri ortamının daha da geliştirilmesi için sonuç belgesinde görüleceği üzere önlemler alma gereğini duydu. Bunlardan biri —ki, bu aynı zamanda Parti içinde sürekli denetim mekanizmasını da getirmeye yardımcı olacaktır ve bu mekanizmanın, bildiğiniz üzere, ikili yanı vardır, aşağıdan yukarı ve yukardan aşağı— rapor mekanizmasıdır. Tüzüğümüzde yalnızca altı ayda bir, özel ve belli alanlarla sınırlı olan bu aşağıdan yukarı rapor mekanizması daha sonra yalnızca mali açıdan ve mali yönetmeliğimize bağlı olarak aylık duruma da getirilmişti. Bunu ise tüm birimlerimizde gerçekleştirdiğimiz söylenemez, hatta tüm birimlerimiz bir yana, ancak küçük bir azınlık bunu yapabilmekteydi. Şimdi bu aylık rapor mekanizmasını daha geliştirmiş bulunuyoruz. Aslında bu, daha tartışmadan çok önce öngörülmüştü, ama araya giren seçim çalışmaları bu kararımızın yaşama geçirilmesini erteletmişti. Şimdi tüm birimlerimiz şağıdan yukarıya her ay bir rapor göndermekle yükümlü kılınmaktadır. Raporun hazırlanması bakımından düşünülen kolaylaştırıcı biçim şudur: Daha önce kongreler için yapıldığı şekilde formülerler basılması öngörülmektedir; raporun içereceği konulara ilişkin olarak orada boş yerler bulunacaktır. Böylece hem raporun kapsam ve içeriği açısından bir hatırlatma, hem de parti çalışmaları açısından bir uyarı görevini de bu formürler vesilesiyle yerine getirmiş olacağız; örneğin şu çalışma sonuçlarının yukarıya, üst kurullara aktarılması gerek, biçiminde. Bu rapor aynı zamanda üye, aday üye kabulleri, üyelik hakkındaki görüşler, üyeliklerin kesinleşmesi, mali sorunlar ve yayın hesapları gibi daha ziyade rutin ve bürokratik diyebileceğimiz ve zaten süreli olmaksızın devamlı yaptığımız yazışmaları da derlitoplu bir rapor içinde topluca yapmamıza olanak verecektir. Bu rapor formüllerinin içinde bunların da özel bölümleri olacaktır. Bir tek raporla bu türlü yazışma işlerimizi de, ani ve ivedi durumlar dışında, halletmiş olacağız. Böylece o açıdan da işlerimiz kolaylaşmış olacak. Diğer yandan, böyle bir mekanizmanın gerçekleştirilmesi, bize bunu ayda bir elden iletme olanağını da vereceğinden, posta vasıtasıyla yazışmadan da adım adım kendimizi kurtarmış olacağız. Sorunlarımızın, önerilerimizin, çalışmalarımızın, isteklerimizin... kısacası tüm aylık çalışmalarımızın bir bileşkesi olarak sunulacak olan bu rapor aşağıdan yukarıya gelecek.

Bu rapor mekanizmasının, biraz önce, ikili bir yanı var, demiştim, bir yanı da yukardan aşağı olmak gerek. Bu anlamdaki raporlarımız, bilindiği üzere, çalışmaların topluca değerlendirildiği raporlar olarak, esas itibariyle kongrelerimizde sunulmaktaydı. Kongrelerimiz ise iki yıl gibi oldukça uzun zaman aralıklarında yapılmakta. Geçen dönemde, 61 - 71 döneminde Parti'nin Büyük Kongresi iki yılda bir yapılırken yerel kongreler her yıl yapılıyordu. Bunun değişik sakıncalarını hesaba katarak bu dönemde yerel kongrelerimizin de iki yılda bir yapılması öngörüldü. Ancak iki yıl, belirttiğim üzere, uzun bir zaman; böyle bir çalışma raporunun ortaya konup tüm çalışmaların görüşülmesi ve değerlendirilmesi için uzun bir zaman. Bir bakıma, temsilciler toplantıları, çalışma ekip başkanları, ilçe ve il temsilcileri, bölge temsilcileri toplantıları yoluyla karşılıklı görüş alışverişi, önerilerin ortaya konuşu, yapılacak çalışmalar için yönlendirmeler sağlanmakta idi. Ama bu, toplantıların mahiyeti gereği şimdi belirttiğim mekanizmayı tam sağlıyacak bir yapı değildi. Sonuç belgemizde bunun için, bu gereğin de yeterince karşılanabilmesi için, belirli tarihlerde, altı ayda bir Genel Merkezin gösterdiği belli tarihlerde yapılacak çalışma ekibi başkanları ve ilçe temsilcileri toplantılarında, toplantıyı gerçekleştiren kurulca yapılan çalışmaların genel bir değerlendirmesini içeren bir raporun temsilcilere sunulması kararlaştırıldı. Diğer yandan, iki yıllık aralarla toplanan Büyük Kongre'nin toplanmadığı yıllarda genel kongre delegasyonuyla toplanan bir Parti Konferansı'nın uygun olacağı görüşü de benimsenmiş bulunmaktadır. Ancak bu, ilerde tüzükte yapılacak bir değişiklikle hükme bağlanmak durumundadır. Bu arada geçecek süre için, kongre dışındaki yılda yapılacak bir İl Temsilcileri Toplantısı'nda, Parti Konferansı konusu tüzükte hükme bağlanıncaya kadar bir yılın genel çalışmalarının değerlendirmesini içeren bir raporun temsilcilere sunulması kararlaştırıldı.

SORUNLARIN BİLİNCE ÇIKARILMASI ONLARI AŞMANIN DA İLK ADIMIDIR

Arkadaşlar; bu tartışma, dediğim gibi, bazı uç değerlendirmelere de yol açmış olabilir. Bundan dolayı tartışma sırasında görüş farkları da ortaya çıkmış olabilir. Karşıt görüşler ortaya atılmış, acımasızca eleştiriler yapılmış olabilir. Hele hele bu ilk olduğu için, kendi kendimizi kısıtlamaktan doğan kısıtlılık durumundan sonra birdenbire kenmizi en geniş bir serbestlik ortamında, üstelik görev olarak verilmiş böyle bir ortamda hissettiğimiz için, bu daha da fazlasıyla kendini göstermiş olabilir. Ama arkadaşlar, unutmayalım ki, bizler, gerek Genel Merkez, gerek temsilciler olarak yönetici durumundayız. Bu iddialar, eleştiriler, görüşler bizi yanıltmamalıdır; bu görüşlerin ortaya atılmış olmasından dolayı da ortaya atan arkadaşlar hakkında herhangi bir yanılsamaya, yanıltıcı bir düşünceye kendimizi kaptırmamamız gerekir. Yöneticilerin, olayları gerçek boyutlarıyla kavramasından, görünüşe değil öze bakabilmesinden doğan olgunluğu burada da kendini göstermelidir. Öyle sanıyorum ki, bu konuda da merkez yöneticileri olarak bizler örnek olmak durumundayız ve yerel yönetici olarak sizler de bu örnekten hareket etme durumundasınız.

Yoldaşlar; asıl önemli olan; bu tartışma sırasında tüm sorunlarımızın açık yüreklilikle ortaya konmuş olmasıdır. Önerilerimiz tam uygun olmayabilir, o gün için tam uygulanma alanı bulunmayabilir veya sorunu çözücü olmayabilir. Ama hiç unutmayacağımız bir nokta var: Sorunların ortaya konması, bilince çıkarılması o sorunların aşılabileceğinin işaretidir de aynı zamanda; o sorunları aşmanın da ilk adımıdır. Bir sorunumuz olduğunu biliyorsak eğer, bunu bilincimizde duyuyor, kavrıyorsak, o sorunu aşabileceğimize de inanmalıyız. Bu tartışmada işte bu yapıldı. Küçüklü büyüklü, ideolojik, politik, örgütsel tüm sorunlarımızı masaya koyduk. Aklımıza, deneylerimize dayanarak, bilgilerimize yaslanarak bunlara birer çözüm önermeye çalıştık. Ve nihayet onların toplu bileşkesi olarak Sonuç Belgesi ortaya çıktı. O hepimizin, tüm partililerin, tartışmaya katılan tüm birimlerin ortak eseridir.

ŞİMDİ KARARLARIMIZI YAŞAMA GEÇİRME SINAVI İÇİNDEYİZ

Tartışma, Genel Başkan'ımızın biraz önce belirttiği gibi, geçen 10. İl Temsilcileri Toplantısı'ndaki son tartışma ile o akşam noktalandı. Sonuç Belgesi'yle de, artık Tartışma'dan çıkan sonuçları, bu sonuçlara dayalı olarak sorunlarımızı aşmak için gösterilen yolları, önerileri, kararları yaşama geçirme zamanı geldi. Bilmiyorum, belki bu 3-4 aylık canlı tartışma ortamının getirebileceği bir alışkanlık mı diyeyim, bu tartışma havasını, ortamını şu veya bu biçimde sürdürme eğilimleri olabilir. Ama artık bize düşen, tüm yöneticiler olarak, bu eğilimleri, eğer çıkarsa, sonuç belgesini yaşama geçirme noktasına, uygulama alanına kanalize etmektir; bu tartışmadan elde edilen sonuçları adım adım yaşama geçirmektir.

Partimiz geçtiğimiz üç dört aylık sürede büyük bir sınav verdi. Bu sınav, böyle bir tartışmanın Türkiye İşçi Partisi tarafından gerçekleştirilmiş olmasıydı. Başta da belirttim, bu bizim övünç kaynağımızdır. Bu, Parti'ye olan, partililere olan güvenin sonucudur ve bu güvende yanılmadığımız görüldü. Ama yoldaşlar, henüz sınavı tam bitirmiş değiliz, geçmiş değiliz. Şimdi sınavın öbür yanı geliyor gündeme, belki ilkinden de önemli olan yanı geliyor. O da şimdi demokratik merkeziyetçi işleyiş kuralının ikinci bölümünün yaşama geçirilmesi, yani sonuç belgemizi, tüm bilgimizi kullanarak, tüm gücümüzü ortaya koyarak sonuç belgesini tam olarak özümseyebilmek, özümsetebilmek ve en etkin biçimde ve en kısa sürede yaşama geçirebilmek. Şimdi sınavın öbür bölümündeyiz. Birinci bölümünü nasıl başardıysak, bunu da başaracağımıza kesin olarak inanıyorum. *(Alkışlar)*

MALİ SORUNLARIMIZA BİR KEZ DAHA DİKKATİ ÇEKMEK ÜZERE

Yoldaşlar; bu tartışma hemen tüm sorunlarımızı önümüze koydu; irdeledik; bilgimizin, görgümüzün, deneyimlerimizin ışığında önerilerimizle bunları aşmak için çaba sarfettik; dedim. Ancak, şunu da açık sözlülükle belirtmek gerekir ki, çok, çok önemli bir sorunumuz, belki de bu konuda daha fazla önerici olamamanın getirdiği sıkıntıyla olmalı, —bilincimizde yoktur demek istemiyorum— mali konuda fazla birşey söyleyemedik. Fazla birşey ne demek? Bu konuyu irdeleyen, bu sorunu sorun olarak irdeleyen raporlarımız, binlerce sayfa tutarındaki şu kadar rapor içinde bir elin parmaklarının sayısını geçmiyor.

Yoldaşlar; devamlı vurguluyoruz. Biz Türkiye işçi sınıfının partisiyiz, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisiyiz, diye. İşçi sınıfının partisi olmak demek, mali bakımdan belli kimi birkaç büyük sermayedara, para babasına sırtını dayamış olmanın tam tersine, ailelerin nafakasından kesilmiş bir-

kaç kuruşun parti çalışmalarına aktarılması demektir, bir yanıyla da. Birkaç kuruş, ama birkaç kişiden değil, binlerce, onbinlerce, yüzbinlerce kişiden. Parti, mali açıdan yaşamını böyle sağlıyor, böyle sağlayacak. Yanılmıyorsam, Çark Başak'ın ilk sayısında idi, bu konuda bir yazı yazmıştım ve bunu partinin bağımsızlığını sağlamada en önemli maddi dayanaklardan biri olarak göstermiştim; üye aidatı ve küçük bağışlar; çevremizden toplanabilecek küçük, muntazam bağışlar. Bir bakıma bu sorunumuz hiç bitmeyecek, devamlı gündemimizde olacak. Ama yoldaşlarım, eğer partinin merkez kasası, ve aynı biçimde il ve ilçe kasaları da, deyim yerindeyse, tamtakırsa, o zaman düşündüğümüz, önerdiğimiz tüm işleri, çalışmaları yapabilme olanağımız da, yoktur demek istemiyorum ama, çok önemli ölçüde kısıtlanmış demektir. Genel saymanımızın bir sözü vardır: Eğer o iş çok önemli ise mali tarafı için bana bakmayın, der. Herhalde il ve ilçe yönetim kurullarında da durum aynıdır. O, bana bakmayın, derdi, eğer bu iş gerekiyorsa mutlaka yapılır, nasıl yapılır, onu şu anda bilemem, ama bulunur buluşturulur, mutlaka yapılır, ne yapar yapar mutlaka bir çaresini buluruz. Ama yoldaşlar, bunun da bir sınırı var. Şimdi Parti merkezi o sınıra gelip dayanmış bulunuyor. Son seçim çalışmalarımız için, bildiğiniz üzere, öngördüğümüz harcama miktarına göre bir bağış kampanyası açılmıştı. Bu bağış kampanyasında, merkez olarak, merkeze gelecek miktar olarak belirlediğimiz miktarın ancak üçte ikisine ulaşabildi. Arkadaşlarımız, kendileri için gösterilen miktarın, belki de çok üstünde bağış elde edebilmek için tüm olanaklarını kullandılar belki, tüm güçlerini seferber ettiler, ama birtakım harcamaları, para daha merkeze ulaşmadan, merkez adına yapma durumunda oldular. Buna karşın, gene de, hesapların merkeze intikal etmiş olanlarıyla birleştirildiği zaman, gene de öngörülen, düşünülen miktarın gerisinde kaldığımız ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan, harcamalarımız ise daha önce düşündüğümüz miktarın üstüne çıktı.

Hep söylüyoruz, biliyoruz, bilincimizde; sonuç belgemizin birinci bölümünün önemli ağırlığını oluşturuyor Türkiye'deki büyük enflasyonist gidiş, hayat pahalılığı; ama bütün bu bilgimize karşın, bir ay sonrasının hesabını yaparken insan bugünkü ölçüleri gene de gözden uzak tutamıyor. Ve o yüzden bir yanılgı payı çıkıyor ortaya. Neticede masrafımız da hesabımızı aştı.

Aynı zamanda yoldaşlar, bir yanıyla bu sorunumuza çok bağlı bir başka çok önemli sorunumuz daha var. Bu gün bu toplantı kaçıncı olağanüstü toplantıdır acaba, diye konuşuyorduk aramızda, daha önceki olağanüstü toplantılardan hemen herkesin hatırladığı şu oldu: «Parti Basınını Güçlendirelim» olağanüstü toplantısı. O toplantıda bir taraftan da birikmiş olan yayın borçlarımızın bir biçimde kapatılması ve bir daha aynı duruma düşmemenin yolları hep birlikte aranmıştı. Ama açık konuşmak gerek, o günden bu yana gene önemli ölçüde bir borç birikmesi kendini gösterdi. Yoldaşlar, bu borcun ortaya çıkması demek, yoldaşlarımız, yerel birimlerimiz yayınlarımızın satış parasını toplayamıyorlar demek değil. Para toplanmasına toplanıyor ama, çok ivedi görünen bir parti çalışması için ve o an çaresiz kalınan durumlarda, örneğin kira ödeme, telefonun kapanmasını önleme gibi... bu parayı sarfetme durumunda oluyorlar. Ama yoldaşlar, şimdi belirtteceğim durumun pek açık olarak bilincinde olunduğunu sanmıyorum, bir bakıma, hakkımız olmayan bir paraya tasarruf etmiyor muyuz böylece. Bu soruyu tüm yerel yöneticilerimizin her an kendilerine sorması gerekir. Böyle bir zorunluluk karşısında kalmış olsak dahi bizim yapacağımız üst kurulumuzun bize bu sıkışıklığımızı aşmak için borç vermesini veya maddi yardımda bulunmasını istemektir bizim yapabileceğimiz. Ama bize ait olmayan, bizim bütçemize girmemiş ve girmeyecek olan bizim kurulumuzun kararıyla sarfına olanak bulunmayan bir miktara bizim tasarruf etme olanağımız da yoktur. Oysa nerdeyse bu doğal karşılanır bir olgu haline gelmiştir.

Sözünü ettiğim Parti Basınını Güçlendirelim Kampanyası'ndan sonra, Basın Büromuza, döner sermaye gibi belli bir miktar ayrılmıştı. Tüm yayınlarımız tek elden çıkacak, bu bize daha ucuza mal olacak ve bu döner sermaye ile yayınlarımız kendi kendini finanse ettiği gibi belli bir parayla satılma durumunda olmayan afiş, bildiri gibi yayınlar da bu döner sermayeden karşılanabilecekti. Ama bugün basın büromuzun döner sermayesi, satış paralarının geri dönmemesi sonucu sermaye olmaktan çıktı, negatif duruma girdi. Bu yüzden başka aksamalar da kendini göstermekte. Örneğin, bu sonuç belgemizi, bir yanıyla rapor gibi sunma durumunda olduğumuz bir belgeyi arkadaşlarımıza özel bir fiyatla satmak acıdır. Çok düşündük, ama başka bir çıkar yol da bulamadık. Yanılmıyorsam, bu yayın için büromuzun kabataslak hesabı 120 bin liraydı ve bunun içine dizgi masrafı girmiyordu, özel olarak bunu çözümleyebileceğimiz için. Oysa bu yükü kaldıracak durumu bile yoktu merkezin Sonuçta, şöyle bir formül bulundu. Fiyatı 60 lira olacaktı ama, arkadaşlarımız, partililer bunun yarı fiyatına yani 30 liraya alabileceklerdi. Böylece masrafların önemli bölümü de karşılanmış olacaktı.

Arkadaşlar, aylık küçük fakat muntazam bağışların önemine her zaman dikkati çektik. Bunun aynı zamanda, Parti'ye, eğer yoksa bağ ödevini gören, varsa bu bağları sıklaştıran güçlendiren ve böylece çevremizde düzenli bağış verenleri adım adım partili kılan en önemli araçlardan biri olduğunu da devamlı belirtmeye çalıştık. Bunun üzerinde tekrar tekrar durma, bunu adeta tüm partililerin bilincine kazıma durumundayız. Bu konuda başka bir noktanın daha üzerinde durmak istiyorum: Tasarruf. Bir yoldaşımızın dediği gibi, dikkatle ve bilinçle gerçekleştirilen tasarrufu bir gelir kaynağı gibi düşünmek gerekir. Gerçekten öyledir. Kullandığımız telefondan, kalem kâğıdımıza, yol giderlerimizden yayınlarımızı değerlendirmeye, hatta elektriğe kadar tasarruf her zaman esas düşüncemiz olursa, daha önce o fasıllar için ayırma durumunda olduğumuz paranın azaldığını görebiliriz. Şu anda buna azalmak diyorum ama, aslında artan fiyatlar karşısında hiç değilse daha fazla yükselmesini önlemiş oluruz demek daha doğru olacak. Yoksa, hele yeni zamlardan sonra bir iki yıl önce kongrelerimizde bu fasıllar için düşündüklerimizin ve ayırdıklarımızın herhalde bir anlamı kalmadı sanıyorum. Bu zamlar ve para değerinin devamlı düşmekte oluşu, tüzükte yazılı ve beş yıl öncesinin fiyatlarına göre, hatta aslı aranırsa Siyasi Partiler Yasası'nın çıktığı 1965'lere göre hesaplanmış olan aidat dilimlerimizi de anlamsız hale getirmiştir. O yüzden artık hepimiz, tüzükte belirtildiği gibi olanaklarımızı zorlama ile değil, adeta doğal olarak daha üst dilimlere çıkmak durumundayız. Üyeler ve aday üyeler olarak. Aidatımızı zaten en üst dilimden ödüyorsak gene elimizde bir olanak var, aylık bağış. Bir bakıma yalnızca yasa sınırladığı için aidatımızı bu en üst dilimde bırakmakla birlikte bağış adı altında gerçekte aidat gibi benimseyeceğimiz bir miktarı daha buna eklemek ve böylece aidatımızı daha yükseltmek olanağımız var. Onun için, Kimlik Kartlarımızda bu yıl bir «aylık bağış» hanesi de açıldı. Burada yazılı olan miktar da aidatın bir parçası olarak işlem görecektir.

KİMLİK KARTLARIMIZI YENİLERKEN

Üye kartlarından söz açmışken bir noktayı da bu arada belirtmek istiyorum: Merkez Yönetim Kurulu'muzun tüzüğün verdiği olanakla kartların geçerlik süresini geçen yıl uzatmasıyla elimizdeki kartlar iki yılını doldurmuş ve bu yıl mutlaka yenilenme durumunda bulunuyor.

Bu yenileme sırasında şöyle görüşler ortaya çıkabilir: Şimdi yeni bir duruma giriyoruz, olaylar çok süratli seyrediyor, böyle bir durumda iken, falanca arkadaşımız zaten Parti'ye de pek uğramıyor, Parti merkezinde yaptığı iş de pek yok, üye kartını yenilemese de olur, biz zorlamıyalım; bir nevi ayıklama, üyeler arasında kendi bilincimize göre bir ayıklama yapalım, biçiminde. Yoldaşlar, böyle bir ayıklama gerekiyorsa eğer, o bizim tarafımızdan değil, arkadaşımızın kendisi tarafından gelecektir. Tüzüğümüz de öyle öngörmektedir. Kendisi ilgisini kesmiş, parti çalışmaları açısından kendi kendini artık bir partili gibi değil, bir yandaş olarak görmeye başlamış olabilir, ama eli varıp da bir istifa dilekçesi de yazamaz, işte onlar kendiliğinden kart yenilememe yoluyla bir ayıklamaya tabi olacaklardır. Tüzük uyarınca bizim yapacağımız, onlara son bir hatırlatmada bulunmaktır, o kadar. Bunun dışında, bu kendiliğinden ayıklanma dışında, bizlerin kurullar olarak, kurul görüşü olarak üyelerimizden vazgeçebilme hakkımız ve olanağımız yoktur. Evet, olaylar süratli gelişiyor, bu süratli gelişim içinde, çok açık belirttik ve hergün yeni bir örneğini, daha ağır bir örneğini görmekteyiz, bundan sonra giderek daha güç, daha çetin koşullar altında çalışma durumunda olacağız. Bu açık. Ama yoldaşlar, bunu yöneticiler olarak yalnız bizlerin değil, tüm üyelerin, tüm partililerin de değerlendirdiğinden niye kuşkumuz olsun. Sonra, tekrar tekrar yinelemek pahasına gene belirtelim ki, bir partilinin Parti'ye verebildikleri, Parti'ye katkıları yalnızca bizim lokal çalışmasında gördüklerimizden ve o yoldaşa üst kurulca verilen görevlerin yerine getirilmesinden ibaret değildir. Asıl katkı, asıl partililik, o arkadaşımızın mahalle ve işyeri çevresindeki kişiliği, oralarda kişiliğiyle Parti'yi ve görüşlerini somutlaması, etkemiğe bürümesi ve ona eklediği propagandası, ajitasyonudur ve bunu açıkça görüp ölçmek, tartmak olanağımız da pek yoktur. Bunu, partilileri değerlendirirken bir an gözden uzak tutmamamız gerek.

ÇOK KESİN FORMÜLLER BEKLEMEDEN YARATICI BİÇİMDE UYGULAMAYA GEÇEBİLMEK

Giderek daha güç ve daha çetin koşullar altında çalışma durumundayız, demiştim. Son ve küçük bir örneğini bugün, sabahleyin öğrendik. İstanbul'da daha önce yaptığımız gibi, bu akşam Ankara'da da «Gençlik Sorunları» üzerine bir toplantı düzenlemiştik. Şimdi, son anda öğreniyoruz ki, Sıkıyönetim buna izin vermiyor. Bunlar işin resmi yanı, gayri resmi olanları ise hep biliyorsunuz. Bilmiyorum, sizin de kulağınıza geldi mi, Parti seçimlerden bu yana nerdeyse eylemsizliğin sınırına geldi, dendi. Aramızdan da böyle söyleyenler oldu. Bir bakıma, yoldaşlar, bu süre içinde biz çok büyük bir eylem yaptık. Bütün sorunlarımızı inceledik, irdeledik, araştırdık, önerilerimizi ortaya koyduk. Büyük uğraş verdik, çaba gösterdik. Bu, büyük bir eylemdi. Ama şimdi, giderek daha güçleşen, çetinleşen koşullar altında, sonuç belgemizde yer alan tüm kararları en kısa sürede ve en yetkin biçimde yaşama geçirme durumundayız. Belki bazı yerel birim yöneticilerimiz, yönetim kurulları, şöyle bir istek içinde olmuş olabilirler. Herşey çok açık ve kesin ortaya konsun, şunu mu, yoksa bunu mu yapacağız, şöyle mi, yoksa böyle mi yapacağız, önce şununla, sonra bununla işbirliği yapacağız.. gibi yapılacak işlerin ve sırasının önlerine çok kesin formüller halinde getirilmesini, önceliklerin de kesinlikle saptanmasını isteyebilirler.

Yoldaşlar, o zaman bizim yöneticiliğimiz nerde kalır? Genel Merkez olarak Sonuç Belgesi'nde olabildiği ölçüde konuları açmaya, genel çerçevesini olabildiği ölçüde somutlamaya çaba gösterildi. Ama bu kadarı, kendi yerel birimimiz ve onun özgül koşulları için, onun gerek Parti içi, gerek dışı koşulları ve sorunları için gerektiği kadar açık ve yeterli olmayabilir, olmayacaktır da. İşte burada, bizim yaratıcı gücümüz kendini gösterecek, işte burada o belgeden aldığımız güçle, belgenin çizdiği sınırlar içinde, belgenin gösterdiği doğrultuda belge kararlarını yaşama geçirmeyi, bizler, yerel birimler olarak yaratıcı biçimde sağlayacağız. En küçük ayrıntısına kadar tüm sorunlarımızın, gerek Partimizin özgün görevlerine ilişkin olarak, gerek cephenin örülmesi ve tekleşme konusundaki tüm sorunlarımızın, bütün yerel birimlerimizin özel koşullarını da hesaba katarak en küçük ayrıntısıyla ortaya konabilmesine elbette olanak yoktu. Bu genel doğrultudan, onun çizdiği sınırlardan yararlanarak, bizler yerel yöneticiler olarak onu yaratıcı biçimde yaşama geçirme durumundayız.

TEK CEPHE'YE DOĞRU

Cepheyi taş taş öreceğiz, diyoruz. Bunun ilk adımı olarak tabanda da, merkezdeki çalışmalara koşut biçimde eylem birlikteliklerini, birliklerini gerçekleştireceğiz, diyoruz. Bunları zaten yapmaktaydık. Ama şimdi o genel perspektif içinde, cephe perspektifi içinde, cephenin örülmesinde bir taş daha koymak üzere, daha büyük bir dikkat ve bilinçle bunları gerçekleştireceğiz. Ve özellikle kalıcı olmasına, kalıcıklarının sürmesine gayret edeceğiz. Bu aynı zamanda, dışımızdakilerle, değişik görüş açılarıyla olaylara bakanlarla, hatta bilimsel sosyalist platformda olanlar dahil olayları bizden ister istemez daha farklı yorumlayıp daha başka yanıtlar arayanlarla eskisine oranla çok daha sıkı temas içinde olmamızı da gerektirecektir. Fazlasıyla bir abartma olduğunu bile bile, fikrimi daha açık ifade edebilmek için söylüyorum, eğer bir koza içindeysek artık bu kozadan çıkacağız. Bu kadar yakın temas, birlik, birlikte eylem, kalıcı birliktelikler için bu kadar yakın temas içinde olunca, konunun öbür yanını da hiç ihmal etmemek gerekir. Gerçekten hep bilinir, söylenir. Birlik mücadele demektir. Bir taraftan birlikteliği sağlayacağız, adım adım kalıcı birlikler oluşturacağız, bir yandan da ideolojik, politik yanlışlarını, yanılgılarını açık açık sergileyeceğiz, göstereceğiz, doğruları bulmalarına yardımcı olacağız. Ayrıca, bu türlü bir çalışma içinde önceden konulan kurallar çerçevesinde kesinlikle kalmakla birlikte, —o kuralları şimdiye kadar biz hiç çiğnemedik, gene çiğnememek kaydıyla— ve gerek belli bir eylem için biraraya gelmişsek o eylemin, gerek ondan sonra da devam edecek ortak eylemlerin ve birlikteliklerin önünü kesmemek, ona engel olmamak kaydıyla, Partimizi öne çıkaracağız, bu birlik çalışmaları içinde. Bu konuda Başkanlık Kurulu karar aldı. Ve şimdiye kadar hepimizin devamlı eleştirilerine, şikayetlerine neden olmuştur, biliyorum. Şimdiye kadar gerçekleştirilen geçici de olsa —ki kalıcı olması için çok uğraşıldı, çok çaba sarfedildi— geçici de olsa eylem birliklerinde devamlı şikayet konumuz, dışımızdakilerin konulan kurallara uymaması olmamış mıdır. Sonuçta ne oluyordu? Eylem sonrasında, örneğin ertesi hafta diyelim, kapalı kapılar arkasında bir araya geliniyor, eylemin değerlendirmesi yapılıyor, eylemi gerçekleştirenlerin temsilcileri arasında. O zaman, o kapalı kapılar ardında, evet haklısınız, kurallara pek uyamadık, haklısınız, diyorlar, o kadar. Bundan sonra bizlerin de eleştirilerimizi sergileyerek, kurallara uyulması, konulan kurallar çerçevesinde kalınması açısından daha zorlayıcı olmamız gerekecektir. Bu şunun için de gereklidir, esas onun için gereklidir; bu işbirliklerinin, eylem birliklerinin kalıcı olabilmesi, sürdürülebilmesi, bunun için gerekli güven ortamının yaratılabilmesi için gereklidir. Bunu dışımızdakilere de anlatma, ikna etme, kabul ettirme durumundayız.

PARTİ ÜYELİĞİ ÇALIŞMA EKİBİNDE SOMUTLANIR

Yoldaşlar; Genel Başkanımız belirtti. Tüm bu dışa dönük eylemleri, önümüze koyduğumuz tüm bu görevleri hakkıyla, tam anlamıyla yerine getirebilmemiz de gene öncelikle daha güçlü Parti yapısına sahip olmamıza bağlı. Bu konuda ilk olarak ele alınması gerekenlerden biri, belki de birincisi, çalışma ekipleridir. Sonuç belgesinde bir arabaşlık var: «Parti üyeliği, çalışma ekibinde somutlanır» diyor bu başlık. Bir slogan gibi, her an, her fırsatta tekrarlıyacağımız bir başlık bu. Gerçekten hepimizin üyeliği çalışma ekibinde somutlanıyor. Tüzüğümüzde şöyle bir madde vardır; bürolarda, üst kurallarda görev alanların dışındakiler, bir çalışma ekibinde görev alır, der. Ancak gene hepimiz biliyoruz ki, o kurul üyelikleri, büro üyelikleri, hepsi geçici görevlerdir, tüm yaşamımızda, parti yaşamımızda onlardan birinde bulunsak dahi gene geçici görevlerdir. Aslolan parti üyeliğidir. Üyelik ise çalışma ekibinde somutlanır. Buna dayanarak İkinci Büyük Kongremiz, bu geçici görevlerde bulunanların da —tüzüğün esprisine uyarak— aslında bir çalışma ekibi üyesi olmasını, ama ekip çalışmalarına diğer görevleri dolayısıyla yeterince katılamıyacaklarından, ayda bir bir toplantıya katılmak ve aidatlarını ödemek yoluyla, ekiple olan bağlarını sürdürmelerini karara bağladı. Onun için, ekip çalışması yapabilecek veya bir ekibi yönetebilecek yeterli deneyimli arkadaşımız henüz yok, yahut da değişik yörelerden gelip bir arada ekip çalışması yapmalarına fiilen olanak yok, öyleyse ekip veya yeni ekipler oluşturulmasını biraz daha bekletelim, demiyeceğiz. Nasıl ki, bir ilçe ilk olarak kurulurken beş kişiyle işe başlıyoruz, hatta ayrı ayrı köylerde oturanlarla. Ama bu bir başlangıç teşkil ediyor, yavaş yavaş gelişiyor ve kurul çalışması da yerli yerine oturuyor, ekipler için de durum böyle. Mutlaka, hepimiz, tüm partililer bir ekibin üyesi olma durumunda ve yönetici olarak bizler de ekipsiz üye bırakmama durumundayız. İlk günlerin, Türkiye'de bu konuya ilişkin bir mirasın olmamasının da getirdiği acemilikler, deneyimsizlikler artık aşılmış olmak gerek. Genel Başkanımız, biraz önce bilimsel sosyalist parti olma ölçütü olarak koydu, onun dediği gibi, çalışma ekibine dayalı parti yapısını tam anlamıyla yerine oturtma durumundayız. Bu gerek bugün için, gerekse bundan sonra karşılaşabileceğimiz, olabilecek en kötü koşullar bakımından da bizler için çok önemli.

ATEŞİ HER AN CANLI TUTMAK

Yoldaşlar, işçi sınıfının partisiyiz, diyoruz. Haklı bir onur ve gururla durmadan yineliyoruz. İşçi sınıfının, kendisi ile birlikte, tüm emekçileri, tüm halkı kurtaracağını söylüyoruz. Yarını bugünden kuracak olan biziz, diyoruz. O ateşi her an canlı tutmamız gerek. Aslolanı başa koyarak canlı tutmamız gerek. Bir bilinç, ama bilinç işi olduğu kadar, bilince bağlı bir inanç işi olarak da canlı tutmamız gerek.

Ve gene biliyoruz ki, tüm görevlerimizi başarabilecek tek silahımız var. O da Partimiz. Onun için, görev başına derken, tekrar vurgulamak istiyorum:

Silahımız Partimiz! Teşekkür ederim.

(Alkışlar, silahımız Partimiz slogan:)

OKUYUCULARIMIZA

Çark Başak'ın elinizde bulunan 17 (73). sayısıyla dördüncü cildini tamamlaması öngörülmüştür. Son baskı tarihi 13 Mart 1980 olan bu sayıdan hemen sonra yayınlanacak 74. sayısı ile birlikte beşinci yılına girmiş olacak ve olanak bulundukça 15 günlük periyodu beklemeksizin çıkarılacak yeni sayılarla 13 Şubat'tan bu yana çıkmış olması gereken sayıların farkı kapatılmaya çalışılacaktır.

ÇARK BAŞAK / Türkiye İşçi Partisi Merkez Yayın Organı / Sahibi: Türkiye İşçi Partisi adına Behice BORAN / Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Gündüz MUTLUAY / 15 günde bir yayınlanır / Yönetim yeri: TİP Genel Merkezi Piyerloti Caddesi 21-3 Çemberlitaş, İSTANBUL Tel. 22 86 20 / Abone: Yıllık 60 TL. Avrupa abone: 12 DM / Basıldığı Yer: Kent Basımevi, Cağaloğlu - İSTANBUL / Cilt: Dostlar Mücellithanesi / Baskı Tarihi: 13 Mart 1980